

onafhankelijk studentenblad

veto

jaargang 51 nummer 3
18 november 2024
driewekelijks blad
erkeningsnummer p706128
afgiftekantoor Leuven

 bpost
PB-PP | B-02817
BELGIE(N) - BELGIQUE

KU Leuven reikt naar de sterren

Studentenkrakers in Maastricht

Overlast in de Tiensestraat

Studenten werken steeds meer

In deze editie

4

Zijn studenten minder kritisch dan vroeger?

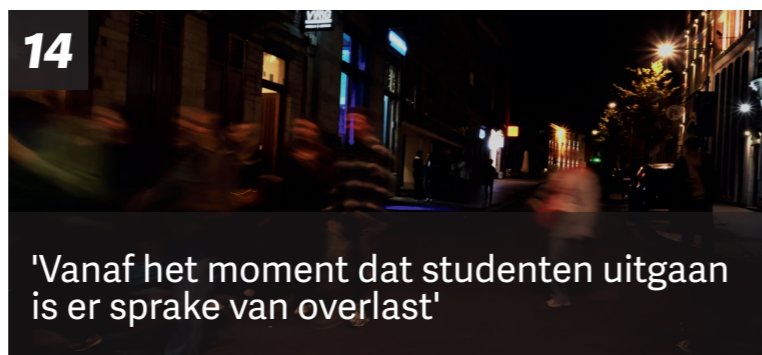
6

'Als de stad niet wil dat er gekraakt wordt, moet ze zorgen dat er geen behoefte naar is'

10

KU Leuven en UCLouvain: zusters zijn *closer* dan ooit

14

'Vanaf het moment dat studenten uitgaan is er sprake van overlast'

16

Studenten werken steeds meer. Maar ten koste waarvan?

- 9 Het Punt van de Prof. Barbara Briers
- 12 Studenten vinden thuisgemeente steeds minder belangrijk
- 13 Kleef de pleister op de democratische wonde niet terug
- 18 KU Leuven is *big in space*
- 25 Erasmuserlebnissen: Duitsland
- 26 Queer personages op het witte doek
- 28 Kunstmatig laag collegegeld bevordert sociale ongelijkheid
- 29 Jouw recht uitgelegd: alcohol
- 30 Dubbel geboekt: Dimitri Verhulst en Toni Coppers
- 31 Wat Nu? met Kobe van Herwegen
- 36 KU Leuven
- 38 Sjarels Crypto

22

De Legende: André Decoster

32

'Ik hang niet vast aan een comité dat alles controleert op politieke correctheid'

cartoon: Gilles Dekelver

EDITORIAAL DEMOCRATISERING

Doemdenken heeft geen plaats aan de universiteit

In zijn aanklacht tegen de problemen van het massaonderwijs springt professor Jonathan Holslag uit de bocht. Zijn al te alarmistische en pessimistische discours dreigt één van de cruciale verworvenheden van het hoger onderwijs in de ban te doen: het democratische karakter ervan.

Vorige week verscheen in *De Morgen* een essay van professor internationale politiek Jonathan Holslag over de staat van onze universiteiten. Volgens Holslag zet de toename van studentenaantallen het kritische denken er onder druk. Professoren worden 'gedegradeerd tot intellectuele hamburgerdraaiers' en de student krijgt het gevoel dat die 'als klant koning is', meent Holslag.

Toch gaat hij uit de bocht in zijn alarmisme door verschillende problemen op één hoop te gooien. Onze instellingen zijn er vooralsnog best in geslaagd de uitdagingen het hoofd te bieden. Het hoger onderwijs in Vlaanderen behoort nog steeds tot de wereldtop en we doen dat geen eer aan door er in al te apocalyptische termen over te spreken.

Laat het nu net de taak zijn van een universiteit om die debatten te bevruchten met rust, nuance en kennis

Holslags analyse snijdt enkele belangrijke punten aan. De structurele onderfinanciering van het hoger onderwijs – waarbij de financiële middelen de groei in studentenaantallen al lang niet meer volgen – is op lange termijn onhoudbaar voor de universiteiten en heeft het onderwijs wel degelijk veranderd.

Een discours over het 'massaonderwijs' dat te sterk gekleurd is door doemdenken dreigt immers in zijn allesomvattende omvang één van de belangrijkste verworvenheden in dat hoger onderwijs ongedaan te maken: het democratische gehalte ervan. Vandaag staan de toegangspoorten naar de universiteiten en hogescholen wagenwijd open voor iedereen, ongeacht sociale klasse of inkomen. We moeten dat gegeven te allen koste koesteren.

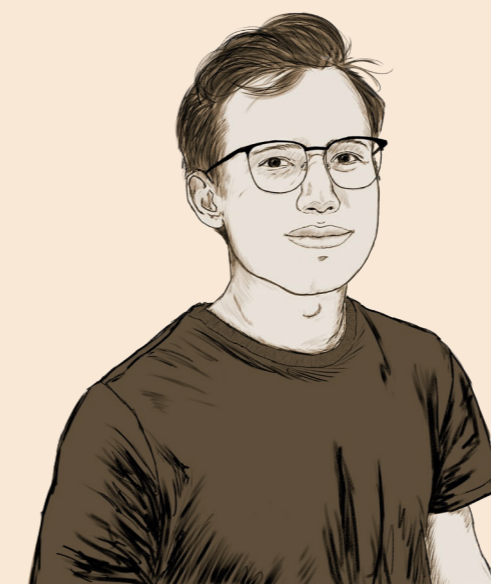
Toegegeven, niet alle studenten die in dat hoger onderwijs belanden, zijn er op dat moment al klaar voor of zijn even gedreven door hun vakgebied. Grondige (her)oriëntering, studievoortgangmaatregelen en begeleiding zijn noodzakelijk, maar ook op dat vlak worden stappen in de goede richting gezet.

Bovenal is enig historisch perspectief hier niet onbelangrijk: de bezorgdheden die Holslag op dat domein formuleert waren er veertig jaar geleden ook al. Wie nostalgisch terug wil naar een tijd waarin alle studenten zich voor de volle honderd procent op hun studies toelieden, komt bedrogen uit. Nee, het is niet allemaal de schuld van de 'jeugd van tegenwoordig' en 'vroeger' staat niet altijd synoniem voor 'beter'.

Fundamenteler laat Holslag zich bevangen door eenzelfde onheil prediken dat zich meester heeft gemaakt van de grote debatten van vandaag. Of het nu gaat om migratie, klimaat of onderwijs: al te snel worden er apocalyptische doembeelden opgeroepen die redelijke en doelmatige oplossingen voor legitieme uitdagingen bemoeilijken.

Laat het nu net de taak zijn van een universiteit om die debatten te bevruchten met rust, nuance en kennis. Dát is het kritische denken dat vandaag prioritair zou moeten zijn. We mogen de problemen die Holslag aankaart niet negeren, maar we moeten ze wel met de nodige zorgvuldigheid en terughoudendheid benaderen.

Studenten zijn daarin geen tegenstanders, maar bondgenoten. Ook zij beseffen maar al te goed dat een gedegen opleiding vooral henzelf ten goede komt. Hen wantrouwen is de snelste weg naar de universiteit als 'diplomafabriek' en de prof als 'hamburgerdraaiër'. In een constructieve relatie van vertrouwen daarentegen, bouwen student en docent samen aan een onderwijs dat bestand is tegen de uitdagingen van deze tijd. ☞

Simon Tibo is hoofdredacteur. Het editoriaal wordt gedragen door de voltallige redactie.

Zijn studenten minder kritisch dan vroeger? 'Die klacht is van alle tijden'

Professor Jonathan Holslag waarschuwde in een essay in *De Morgen* voor de neergang van het kritisch denken aan de universiteit door de toename van studentenaantallen. Professoren herkennen de problemen, maar waarschuwen voor nostalgie naar een nooit bestaand verleden.

tekst **Simon Tibo**
beeld **Het Nieuwsblad**

In een essay in *De Morgen* kloeg professor internationale politiek aan de VUB – en toekomstig burgemeester van Tienen – Jonathan Holslag de nadelige effecten van het massaonderwijs aan. Volgens Holslag zet de toename van de studentenpopulatie het kritische denken aan de universiteit onder druk.

De onderliggende oorzaak daarvan zou het financieringsmodel van het hoger onderwijs zijn. Omdat die financiering via een gesloten enveloppe werkt – waarbij universiteiten hun middelen alleen zien stijgen als ze in studentenaantallen harder stijgen dan de anderen, anders kan de financiering zelfs dalen – worden de instellingen volgens Holslag gedwongen tot een *'race to the bottom'*, waarin ze elkaar beconcurreren om studenten.

'Vertrouwen is cruciaal in het onderwijs om te vermijden dat het een commerciële transactie wordt'

— Kaat Wils, professor cultuurgeschiedenis (KU Leuven)

Dat uit zich volgens hem in hoorcolleges die de norm worden ten nadele van kleinere, meer interactieve werkvormen, meerkeuzevragen in de plaats van mondelinge examens en minder persoonlijke begeleiding bij masterproeven. Bovendien zou er zo bij studenten het gevoel ontstaan dat zij 'klant' zouden zijn en daarom hogere eisen kunnen stellen en zelf de norm bepalen, onder meer via de studentenevaluaties.

Sage on the stage

Dat de groei in studentenaantallen, zonder dat de financiering volgt, voor uitdagingen zorgt erkennen ook collega's van Holslag aan de KU Leuven. 'Er is een grote spanning tussen het universitaire onderwijs zoals we het idealiter zouden willen geven, en de manier waarop we het nu geven', zegt professor publiekrecht Koen Lemmens. 'De verhouding tussen het aantal studenten en de staf zit scheef. Dan

moet je toegevingen beginnen doen.'

Ook professor Europese politiek Steven Van Hecke voelt dat: 'De grote aantallen wreken zich. Er waren tijden dat je bij eerstejaarsstudenten nog mondelinge examens kon afnemen, dat gaat nu niet meer omdat dat te veel tijd vergt. Zelfs in mastervakken wordt het moeilijker. Ik doe het nog wel, maar ben stilaan één der laatste Mohikanen aan onze faculteit. Zonder extra ondersteuning ga je op zoek naar efficiëntieoplossingen die niet per definitie in het voordeel spelen van de student.'

'Als we door de democratisering van het hoger onderwijs een race to the bottom zouden voeren, zou dat al decennia zo zijn'

— Tine Baelmans, vicerector Onderwijsbeleid (KU Leuven)

Daarnaast leggen de hoorcolleges veel druk op de docent, zegt professor wetenschapscommunicatie Katrien Kolenberg: 'Het lijkt alsof de docent de allesweter moet zijn terwijl dat natuurlijk nooit het geval is. Bovendien leer je beter door actieve betrokkenheid en interactie. In het ideale scenario is een professor geen *sage on the stage*, maar een *guide on the side*.'

Die hoorcolleges zorgen bovendien voor een ander engagement bij de student, merkt professor virologie Marc Van Ranst: 'Studenten zitten met de computer in de collegezaal en je voelt nog meer dan vroeger dat de aandacht verdeeld is. Ze kijken naar hun scherm waarop ze de slides mee volgen. Daardoor is het ook moeilijker om hen met iets te verrassen en zo de aandacht weer op te eisen.'

Klantenmentaliteit

Toch zijn er ook kritische bedenkingen bij de aanklacht van Holslag. 'Je mag die veranderde situatie niet koppelen aan een cultuurpessimistische vertoog over de neergang van de universiteit', zegt professor cultuurgeschiedenis Kaat Wils. 'Dat is problematisch en onterecht. De kritische zin van studenten is niet afgenomen ten opzichte van

enkele decennia geleden.'

Dat ziet ook vicerector onderwijsbeleid van de KU Leuven Tine Baelmans zo: 'Ik ben het eens met Holslag over het belang van kritisch denken. Dat is nog meer dan vroeger het geval nu populisme hoogtij viert en generatieve AI hallucinaties op ons afstuurt. Maar het is niet zo dat dat kritische denken onder druk staat bij ons. Als we door de democratisering van het hoger onderwijs een *race to the bottom* zouden voeren, dan zou dat al decennia het geval zijn.'

Is er vandaag dan geen probleem met een zogenaamde 'klantenmentaliteit' bij studenten, zoals Jonathan Holslag aanklaagt? Volgens Van Hecke is er wel iets veranderd: 'Wat vroeger vanzelfsprekend was, dat moet je nu met handen en voeten uitleggen. Ik probeer ook extracurriculair veel te organiseren, maar ook dat wordt moeilijker.'

'Er steekt veel tijd in de voorbereiding ervan, als je dan ziet dat de respons bij de studenten niet navenant is en er bijvoorbeeld nauwelijks studenten zijn bij een belangrijke gastspreker, is dat heel jammer. Maar we mogen er niet aan toegeven. Ook al is de groep misschien kleiner, voor een aantal studenten kan je toch het verschil maken', besluit Van Hecke.

Moeten we dat kennen?

Wils pleit voor een historisch perspectief: 'De klacht dat studenten meer met andere dingen bezig zouden zijn, dan met hun studies is van alle tijden. Dat hoorde je in de negentiende eeuw ook al. Uiteraard hoop je ergens dat studenten evenveel met je vak bezig zijn als jijzelf, maar tegelijk weet je dat dat utopisch is.'

'Als veertig jaar geleden iemand zijn hand in de lucht stak tijdens een van de eerste lessen, ging dat toen net zo min over inhoud, maar was de vraag ook vaak: "Moeten we dat kennen voor het examen?", zegt ook Van Ranst. 'Dat is nu niet anders dan enkele decennia geleden.'

'Laten we van de studenten van vroeger vooral niet doen alsof dat noodzakelijk allemaal mensen waren die alleen gedreven waren door de grote idealen en een drang naar kennis en wijsheid', zegt Lemmens. 'De meeste studenten willen in de eerste plaats slagen voor het examen, dat was ook in mijn generatie het geval.'

Volgens Lemmens ligt de verantwoordelijkheid voor de problemen van het massaonderwijs niet bij de studenten, maar bij de omkadering: 'We moeten vooral geen steen gooien naar de scholieren en studenten. Dat gebeurt in alle onderwijsdiscussies vandaag nog veel te veel.'

Ook Baelmans ziet een belangrijke rol weggelegd voor de omkadering: 'Omwille van onze, in internationaal perspectief, hoge *student-to-staff ratio* (de verhouding tussen het aantal studenten en docenten, red.) gebruiken wij andere werkvormen dan bijvoorbeeld de Angelsaksische universiteiten, waar meer wordt ingezet op mentoring. Dat is niet noodzakelijk beter of slechter, alles

komt neer op hoe je het onderwijs inricht. Er zijn aan onze universiteit al goede initiatieven om aan grotere groepen toch interactief les te geven, maar er is zeker nog groeiomgeving.'

Safe space

Holslag wijst daarnaast naar de studentenevaluaties die het professoren lastiger zouden maken. 'Dat speelt volgens mij vooral bij jonge academici die nog bezig zijn hun plek te verwerven', zegt Kolenberg. 'Dat je geëvalueerd wordt is normaal, maar wanneer er op persoonlijke voorkeuren gefocust wordt, zorgt dat voor extra druk.'

'Ik kan mij heel goed voorstellen dat het intimiderend is voor die studente om voor een volle aula voor schut gezet te worden'

— Tine Baelmans, vicerector Onderwijsbeleid (KU Leuven)

Baelmans erkent dat jonge docenten druk kunnen ondervinden vanwege studentenevaluaties: 'Daarom leggen we vanaf dit academiejahr de nadruk op feedback naar de docent en het team ter verbetering van het vak veeleer dan op de evaluatie van docent.

Anderzijds leggen docenten de lat hoog, ze zijn toppers in hun vakgebied en behoorden tot de sterkste studenten in hun tijd. Soms moeten ze ook ondervinden in de beginperiode van hun loopbaan wat voor studenten haalbaar is. Dat zorgt soms voor een spanning.'

'Mijn indruk is dat studentenevaluaties over het algemeen zeer correct verlopen', zegt Wils. 'Uiteraard zijn er bezorgdheden, die zijn er altijd. Het belangrijkste is dat je vanuit een relatie van vertrouwen daar constructief met elkaar over kan spreken. Transparantie en wederzijds vertrouwen zijn cruciaal. Als het wederzijds vertrouwen verdwijnt, dreigt onderwijs een commerciële transactie te worden.'

Daarom vindt Baelmans het kwalijk dat Holslag in zijn essay verwijst naar een situatie waarin hij er een studente uitpikte tijdens de les om een vraag te beantwoorden en zij reageerde met *'You are intruding into my safe space'*: 'Ik kan mij heel goed voorstellen dat het intimiderend is voor die studente om voor een volle aula voor schut gezet te worden', zegt Baelmans. 'De interpersoonlijke comfortzone moet je respecteren. Dat wil niet zeggen dat we onze studenten niet opleiden om het woord te nemen, maar alles hangt af van de context en de manier waarop je dat aanpakt.'

'Als de stad niet wil dat er gekraakt wordt, moet ze zorgen dat er geen behoefte naar is'

Het Nederlandse Maastricht kampt met een kotenprobleem. Er is te weinig aanbod voor studenten en de koten die vrijkomen verdwijnen vrijwel meteen opnieuw van de immosites – ondanks de torenhoge huurkosten waaraan ze aangeboden worden. *Veto* sprak twee studenten die hun kot kraken.

tekst **Rutger Hermans**
Jesse Bruggemans
beeld **Anne Schoups**

Een kottekort is een probleem dat veel universiteitssteden niet vreemd is. Het Maastrichtse stadsbestuur en de universiteit doen hun best om het hoofd boven water te houden, maar het blijft dwelen met de kraan open. Toch was de kotenmarkt in Maastricht niet altijd kommer en kwel. Nog in 2019 werd de stad bekroond tot 'beste studentenkamerstad van Nederland', zo bericht de *Observant*, onafhankelijk universiteitsblad van de Universiteit Maastricht. Intussen zakte de stad naar de onderkant van de ranglijst: in 2023 behoorde Maastricht tot de vijf slechtst scorende steden.

Maastricht Housing, het officiële huisvestingsbureau voor onder meer de Universiteit Maastricht, raadt op haar site studenten aan 'reeds een maand voor het academiejaar te beginnen met huren, oftewel een kamer in een ho(s)tel te boeken tot er later in september plaatsen vrijkomen.'

Lang niet iedereen kan een extra maandhuur ophoesten of enkele duizenden euro's neertellen voor een maandlang hotelverblijf. Studenten zonder diepe zakken worden gedwongen zelf naar creatieve oplossingen te zoeken. *Veto* ging langs bij Ramon en Spikey*, twee studenten aan de Universiteit Maastricht die ervoor kiezen om op kot te gaan in een kraakpand.

The B

Er wordt volop bijgebouwd en gezocht naar alternatieven, met wisselend succes. De bouwprojecten duren vaak langer dan gepland door onvoorziene vertragingen en de nieuwe kamers zijn meestal te duur voor studenten om zelf te betalen. 'Eind vorig jaar besloot ik geen financiële steun van mijn ouders meer te aanvaarden', begint

Spikey het gesprek. 'Er waren dus geen betaalbare woningopties in Maastricht voor mij.'

Ramon zit naast Spikey, op de wat sjofele maar gezellige zetel in de woonkamer van hun kraakpand. 'Voor mij lag de situatie nog wat anders', herinnert hij zich. 'Ik was al twee keer dakloos in Maastricht, in totaal voor een periode van zes maanden. Dat wilde ik niet meer, ik had een woonplaats nodig.'

De twee jongemannen vonden elkaar in *The B*, een kraakpand in de Bourgognestraat. De buurt waar ze wonen, Wyck, is een rustige, hippe wijk vol met authentieke speciaalzaakjes en eigentijdse horeca. Toch zijn er ook nog veel leegstaande panden, waar mensen als Ramon en Spikey dankbaar gebruik van maken.

Spikey vertelt over de geschiedenis van *The B*: 'Het is een oud kantoorgebouw. Een huisgenoot zei me onlangs nog dat er hier al meer dan twintig jaar gekraakt wordt. Al is het vaak

moeilijk om deze verhalen levend te houden. Mensen komen en gaan, niemand weet wie hier als eerste woonde.'

Bibben in een kraakpand

Ramon studeert aan de Faculty of Arts and Social Sciences. De ongewone combinatie van studeren en kraken deert hem niet. 'Hier wonen heeft me veel geholpen. Mijn huisgenoten bieden me een ondersteunend netwerk, zoiets wordt vaak over het hoofd gezien door de universiteit. De studenten die dan uit de boot vallen, eindigen bijna altijd in situaties als deze. In het beste geval toch.'

'Als je hier iets wil gedaan krijgen, moet je het zelf doen.' Spikey heeft het moeilijker om zijn studies te combineren met het zelfstandig wonen. 'Er is hier geen huisbaas die

zaken kan repareren. Dat is iets waar ik op voorhand niet gewend aan was.' Al ziet hij zeker ook de baten van wonen in *The B*: 'Veel studenten zitten vast in depressieve, individuele kamertjes en zijn eenzaam. Hier zijn we één grote familie.'

'Dit huis is dan ook de ideale studeerplek', gaat Spikey verder. 'Er is hier zó veel ruimte, ik heb niet vaak problemen om een stil plekje te vinden.' Ramon beaamt dat: 'Er zijn zelfs dagen dat er hier mensen komen studeren. Dan organiseren we een soort bib-ruimte in onze grootste kamer, met tafels en stoelen. Nu gaat dat wat moeilijker, we zijn immers bezig met een grote schoonmaak. Dat moet ook soms gebeuren (*lacht*).'

Cinema Palace of Palace Hotel?

Tot en met 30 september 2010 behoorde Nederland tot de weinige landen waar kraken in sommige gevallen bij wet niet verboden is – België is tot op vandaag een van die landen. Sindsdien is kraken bij onze noorderburen in elke vorm illegaal, en behoren de regels tot de strengste van heel Europa. Ook de stad Maastricht treedt hardhandig op tegen het fenomeen.

'Ze vragen ons niet om advies, en wij hebben geen advies om te geven'

— Ramon

'Maastricht was een stad vol kraakpanden, nu zijn er nog heel weinig. Zo had je de Mandril (*een politiek en cultureel centrum in een leegstaande rubberfabriek, red.*), dat is enkele jaren geleden ontruimd', vertelt Ramon. 'De gemeente had plannen met het gebouw, maar het staat nog steeds leeg.'

'*The B* zit in dezelfde situatie', zucht hij. 'Ze willen iedereen in deze buurt buitengooien. Er is een project om van het oude cinemagebouw hiernaast een luxehotel en stadsvilla's

'We zullen zien hoe leuk ik de koude douches nog vind in de winter'

— Spikey

Posters van de SP, een socialistische politieke partij, aangeplakt in heel Wyck. 'Wiekser' in het Maastrichts dialect wil zoveel als 'rukker' zeggen.

te maken – het Palace Hotel Maastricht.' Ramon heeft het over de Cinema Palace, een markant gebouw met een indrukwekkende bakstenen gevel. Zo'n honderd jaar geleden draaide er voor het eerst een film, nu staat het al bijna twintig jaar leeg en heeft de internationale hotelketen Marriott er haar oog op laten vallen.

'Ze blijven de zaken uitstellen, dus hope-

'We hebben er het raden naar hoe de mensen echt over ons denken'

— Ramon

lij kunnen we hier nog even blijven wonen', zegt Spikey. 'Naast ons woont een hoogbejaarde man – hij is ouder dan negentig – in zijn ouderlijk huis. Om te starten met bouwen moet ook hij verhuizen, maar hij laat zich niet zomaar de les spellen door de stad. Het is opmerkelijk hoe het verzet van één bejaarde man tegen de verkoop van zijn huis ervoor kan zorgen dat tijd de kans krijgen om hier al een heel lange tijd te wonen.'

Hotels houden geen steek

Wat de stad dan wel moet doen? Daar zijn Spikey en Ramon het roerend over eens. 'Geen hotel bouwen!', roept Spikey lachend uit. 'Het drijft de huurprijzen in heel Wyck en daarbuiten nog verder naar boven, het creëert alleen maar meer problemen. Het is duidelijk dat als de gemeente wil dat er bepaalde dingen gebeuren, ze op den duur ook zullen gebeuren. Maar of die dingen steek houden is een heel andere vraag, waarvan ik niet denk dat ze die zichzelf altijd stellen.'

'Ze vragen ons niet om advies, en wij hebben geen advies om te geven', vat Ramon verbeteren samen. 'Het beste dat een gemeente kan doen is zorgen voor publieke ruimtes, sociale programma's en kunstruimtes financieren. Als ze niet willen dat er gekraakt wordt, moet de stad ervoor zorgen dat het niet nodig is. Kraak-

panden zijn plekken waar ideeën en kunst ontstaan. Ze bestaan omdat er een menselijke behoefte naar is. Als er daar geen plaats voor is in de stad, zal er plaats worden gemaakt, zo simpel is het.'

Spikey beaamt dat: 'Het bestaan van kraakpanden is een symptoom van een fundamenteel falen van steden om mensen te voorzien van basismensenrechten. Als de stad hier echt om gaf, zouden ze er iets aan doen, en geen luxehotels of villa's bouwen.'

Landbouwbelang in gevaar

De andere bewoners van de Bourgognestraat reageren minder ongunstig op het opvallende huis waar ze de buurt mee delen. Al is dat vaak moeilijk te peilen, vertelt Ramon: 'We zien mensen vaak kijken, omdat ze het een interessant huis vinden. Maar vandaag de dag praten mensen niet echt meer met elkaar op straat. Dus we hebben er het raden naar over hoe ze echt over ons denken.'

'Studenten daarentegen kijken over het algemeen redelijk positief naar ons. Kraakpanden als deze maken immers een groot deel uit van het sociale leven in Maastricht', legt hij uit. 'Ze bieden de mogelijkheid om te socialiseren zonder veel geld uit te geven. Er is zelfs een grote groep studenten die het prefereren om hier of in Landbouwbelang hun vrije tijd te besteden.'

Landbouwbelang (LBB) is het bekendste krakerspand van Maastricht. De oude graanopslagplaats wordt al meer dan twintig jaar gekraakt en is in die tijd uitgegroeid tot een culturele plaats met tal van evenementen, tentoonstellingen, een weggeefwinkel, een voedselbank en zelfs een eigen circus. Maar ook LBB wordt bedreigd door ambitieuze vastgoedplannen.

De stad wil er naast horeca- en kantoorruimtes onder meer duurzame studentenwoningen bouwen. Een op het eerste zicht te verwelkomen initiatief, vanuit het perspectief van het huidig kotentekort. Maar Ramon

reageert schamper: 'Als die kamers nog maar een beetje lijken op wat we tot nu toe van de initiatieven van de stad hebben gezien, zullen ze onbetaalbaar zijn voor gewone studenten. Ze zullen dus niets bijdragen aan de oplossing voor het probleem.'

Intussen zoekt de stad samen met de huidige bewoners en gebruikers van LBB naar een nieuwe plek voor hun culturele initiatieven, staat te lezen op de website voor de herbestemming van het LBB. Ook wordt er vermeld dat de bouw ergens in 2025 zal starten. Tot op heden wordt er nog geen gewag gemaakt van de plek waar de huidige LBB-initiatieven naartoe zouden moeten verhuizen, al erkent het stadsbestuur wel hun 'belang voor Maastricht'.

Koude douches

Al hangt er hun een mogelijke uitzetting boven het hoofd, in *The B* gaat het gewone leven rustig door voor Ramon en Spikey. Beiden hebben hun eigen dagindeling met studeren, ontspanning en huishoudelijke taken. 'Het is een huis zoals alle anderen, iedereen doet zijn deel in het huishouden', legt Ramon uit. Het enige dat anders is volgens Spikey is de gemeenschappelijke hulp die de bewoners aan elkaar bieden. 'Het is simpelweg niet mogelijk om alles zelf te doen. Dat is iets heel leuk aan deze plek.'

In de woonkamer hangt er een lamp provisorisch aan het plafond. De elektriciteitskabels hangen in een kluwen naar beneden, desalniettemin brandt de lamp zonder probleem. 'Water en elektriciteit zijn hier altijd geweest, dat is nooit afgesloten', zegt Ramon. 'We hebben wel geen warm water, daarom douche ik me het liefst bij mijn partner.' Spikey lacht. 'Ik neem koude douches. Eens je het gewend bent, is dat zo erg nog niet, ik vind het zelfs leuk. Maar we zullen zien hoe leuk ik het nog vind in de winter.' ☹

*Ramon en Spikey zijn gefingeerde namen. Hun echte namen zijn gekend bij de redactie.

HET PUNT VAN DE PROF BARBARA BRIERS

Psychologie is veel meer dan *Kalm Waes*

De wetenschappelijke psychologie draagt bij tot de welvaart van de maatschappij, maar krijgt onvoldoende erkenning, vindt professor Barbara Briers.

tekst
beeld
Barbara Briers
Tamara Slock

De psychologie is een cruciale wetenschap achter ons complexe gedrag. Dat blijkt uit enkele van haar favoriete bevindingen, die dagelijks ons eetgedrag beïnvloeden. Wist u bijvoorbeeld dat we vaak het aantal calorieën in grote porties onderschatten? Naarmate de maaltijd groter wordt, worden we namelijk minder gevoelig voor het werkelijke caloriegehalte.

Ook denken we dat een hamburger met een salade minder calorieën bevat dan dezelfde hamburger zonder salade, omdat we onbewust het gemiddelde nemen van 'goede' en 'slechte' voeding. Daarnaast blijkt dat mensen die beweging belangrijker achten dan voeding voor gewichtsbeheersing, juist vaker kampen met overgewicht.

Die drie studies, uitgevoerd door consumentenpsychologen, illustreren hoe belangrijk het is dat beleidsmakers oog hebben voor dat soort inzichten. De rijkdom aan ontdekkingen binnen het vakgebied gaat verder dan de stereotiepe beelden die erover heersen.

Iedereen is (geen) psycholoog

Helaas gaat de psychologie vaak foutief door voor 'gezond verstand'. Want de psychologie is weldegelijk een echte wetenschap.

Het is een van de meest methodologisch grondige disciplines, met een brede en diepgaande focus op onderzoeksmethodologie, statistiek, psychometrie en experimentele causaliteit. Geen andere wetenschappelijke opleiding besteedt zoveel aandacht aan het zuiver denken en meten van menselijke gedragingen.

Menselijk gedrag is vaak veel ingewikkelder dan we denken

Een internationale erkenning zou voor meer waardering kunnen zorgen, en ook daar knelt het schoentje. Er is geen Nobelprijs in de psychologie, in geen enkele menswetenschap overigens. De economie heeft een Nobelprijs, maar daar zat Alfred Nobel nooit voor iets tussen. En toeval of niet: een van de belangrijkste edities van de prijs, die van 2002, werd uitgerekend door de psycholoog Daniel Kahneman gewonnen voor zijn *Prospect Theory*.

Nog erger: als het gaat over beleidsvorming, worden toepassingen van sociale of cognitieve psychologie tegenwoordig routinematig bestempeld als 'gedragseconomie'. Voor sommigen zijn die gedragseconomen 'cooler' dan psychologen.

Directe impact

Een arts kan wel blijven benadrukken hoe cruciaal beweging is voor een gezond gewicht, maar paradoxaal genoeg onderschatten mensen daardoor het belang van voeding en blijven ze te veel eten. Menselijk gedrag is vaak veel ingewikkelder dan we denken. Tussen wat we van plan zijn en wat we uiteindelijk doen, en tussen ons gedrag en de uitkomst daarvan, spelen allerlei onzichtbare processen en factoren een rol. De psychologie helpt om die verborgen processen beter te begrijpen.

En laat dit duidelijk zijn: psychologie gaat over veel meer dan ons welzijn bij *Kalm Waes*, ons eetgedrag of het diploma van Griet Op de Beeck. Het kan onze samenleving op talrijke manieren verrijken. Bij grote uitdagingen zoals klimaatverandering, onderwijskwesties, en migratieproblemen levert ze cruciale perspectieven die bijdragen aan diepgaand begrip en effectieve oplossingen.

Ondanks die waardevolle bijdrage, krijgt psychologie nog steeds niet de erkenning die ze verdient. Terwijl grote sommen geld en onderzoeksmogelijkheden naar de positieve en medische wetenschappen gaan, blijft psychologie vaak onderbelicht. Dat is jammer, want de inzichten die ze biedt, zijn onmisbaar.

Psychologie draagt bij aan het beter begrijpen én effectief sturen van menselijk gedrag, voor het welzijn van de maatschappij als geheel. Hoog tijd om een Nobelprijs in de psychologie op te richten en die gedragswetenschap volledig op de agenda te zetten. ☹

Barbara Briers is hoogleraar consumentengedrag aan de UAntwerpen en gastprofessor gedragseconomie aan de UGent.

Het Punt van de Prof

Het Punt van de Prof is een mening van een onderzoeker over een maatschappelijk thema op basis van een wetenschappelijke achtergrond. Ben jij of ken jij een onderzoeker met een gepeperde mening? Stuur dan een mail naar opinie@veto.be.

KU Leuven en UCLouvain: zusters zijn *closer* dan ooit

Bijna zestig jaar na de splitsing van de katholieke Leuvense universiteit groeien haar twee nakomelingen weer naar elkaar toe. KU Leuven en UCLouvain zweren bij het bundelen van de krachten terwijl ze beide naar de top van de academische wereld groeien.

tekst **Pieterjan Douchy**
Simon Tibo
 beeld **Sabine Mosman**

In 2025 vieren KU Leuven en UCLouvain samen het zeshonderdjarig bestaan van de Leuvense universiteit, nadat hun wegen in 1968 scheidden. Sinds huidig rector van KU Leuven Luc Sels in 2017 de fakkel overnam van Rik Torfs, wordt er opnieuw sterk ingezet op het verbeteren van de relatie tussen beide universiteiten.

De twee beschouwen elkaar nu als zusteruniversiteiten met gedeelde waarden en doelstellingen. 'In Louvain-la-Neuve heb ik echt het gevoel thuis te zijn, eigenlijk meer dan wanneer ik andere Vlaamse universiteiten bezoek', zegt Sels.

Ondertussen werken de universiteiten op verschillende domeinen nauw samen. Zo zijn er onder meer partnerschappen op vlak van onderwijs, onderzoek en internationalisering.

Bondgenootschappen

Al van bij de start van zijn rectoraat maakte Sels van het verbeteren van de band met UCLouvain een prioriteit. 'We delen een lange geschiedenis en liggen geografisch erg dicht bij elkaar', zegt Sels. 'De naweën van de splitsing zijn intussen uitgezeikt, dus waarom zouden we de krachten dan niet bundelen?'

Daarbij speelt bovendien dat door de regionalisering van het onderwijs KU Leuven en UCLouvain middelen uit aparte financiële enveloppes kunnen bundelen. 'Het maakt samenwerken met UCLouvain bijzonder aantrekkelijk', zegt Sels. 'We kunnen middelen samenbrengen en elkaar versterken, zonder enig gevoel van concurrentie.'

Dat erkent Vincent Blondel, rector van UCLouvain van 2014 tot 2024. 'De splitsing heeft bepaalde samenwerkingen moeilijker gemaakt. Nu hebben de twee universiteiten aparte regels en structuren. Maar er zijn inderdaad voordelen. Wij concurreren niet met elkaar voor de

werving van studenten, onderwijsfinanciering of het verkrijgen van politieke invloed.' Waar KU Leuven

bijvoorbeeld dingt naar inkomsten in het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek, zoekt UCLouvain middelen bij het aparte Fonds de la Recherche Scientifique.

Onder Sels en Blondel, werd de samenwerking voornamelijk verder geïnstitutionaliseerd. Zo werd in het voorjaar van 2024 ook de Leuven Louvain University Alliance (LLUA) opgericht. Het kernbestuur daarvan, met de rectoren en de vicerectoren internationaal beleid, onderwijs en onderzoek van de beide universiteiten, komt drie keer per jaar samen in een bestuursvergadering om samen de strategische koers uit te zetten.

Sels en Blondel zagen elkaar tijdens hun mandaat echter veel vaker en onderhielden ook een nauwe, vriendschappelijke band. Ze leerden elkaar beter kennen tijdens de vele gezamenlijke reizen die de twee in het kader van hun functies hebben ondernomen.

Internationalisering

De twee universiteiten hebben elkaar dan ook gevonden op het vlak van internationalisering. 'KU Leuven bevindt zich in het prestigieuze Europese netwerk van universiteiten LERU, UCLouvain in The Guild', zegt Blondel. 'Samen verenigen we contacten met alle grote Europese universiteiten.'

KU Leuven staat vooral sterk in de Angelsaksische wereld terwijl UCLouvain ingebed is in het netwerk van francophone universiteiten. 'Als we samen naar Canada trekken, nemen zij ons op sleeptouw in regio's zoals Québec en doen wij dat met hen in het Engelstalige gebied', zegt Sels.

Daarbij is het een troef dat beide uni-

'Als wij met ons twee samenwerken, verenigen we contacten met alle grote Europese universiteiten'

— Vincent Blondel, voormalig rector UCLouvain (2014-2024)

versiteiten zo verschillende groepen van studenten kunnen aanspreken. 'In Kinshasa bijvoorbeeld, waar we met de voorma-

lige campus Lovanium een gedeeld verleden hebben, laten we de keuze vrij aan uitwisselingsstudenten of ze hun studietijd in het Engels willen doorbrengen in Leuven of in het Frans in Louvain-la-Neuve', zegt Sels. 'Daarvoor is vertrouwen nodig. We hebben daarom ook afgesproken dat we niet met de weegschaal gaan afmeten wie er nu meer of minder studenten aantrekt op die manier.'

Muren slopen

Naast internationalisering werken de twee universiteiten samen op vlak van onderzoek en onderwijs. Die samenwerking is het meest concreet op campus Brussel. Daar is er een gezamenlijke Engelstalige bachelor in de handelsingenieurswetenschappen en wordt er gewerkt aan een gezamenlijke bachelor in de rechten in het Frans, Nederland en Engels.

'Op intellectueel en maatschappelijk vlak hebben we een gemeenschappelijk DNA'

— Marc Vervenne, voormalig rector KU Leuven (2005-2009)

Na de fusie van UCLouvain met Université Saint-Louis in Brussel zijn de beide Leuvense universiteiten er bovendien weer burens. KU Leuven kocht er een gebouw, pal naast de gefuseerde Franstalige Brusselse campus, waardoor de twee nu slechts gescheiden zijn door een muur. 'Die gaan we slopen', zegt Sels. Ook Blondel, ondertussen geen rector meer, is enthousiast: 'Vijftig jaar na 1968 vinden de twee universiteiten elkaar in Brussel terug.'

Gemeenschappelijk DNA

Dat de samenwerking zo vlot verloopt en daarmee het trauma na de splitsing kon overstijgen, is volgens verschillende betrokkenen te danken aan het feit dat de twee universiteiten dezelfde waarden delen. KU Leuven en UCLouvain komen beide voort uit een geëvolueerde katholieke traditie.

Rector van UCLouvain Françoise Smets en rector van KU Leuven Luc Sels (midden) tijdens de opening van het academiejaar in september.

'De katholieke wortels van de universiteit zijn vanaf de jaren tweeduizend ter discussie gekomen aan beide universiteiten', zegt Marc Vervenne, voormalig rector van KU Leuven. Sinds 1968 democratiseerden ze en nam de directe invloed van de kerk af. Volgens Vervenne delen beide universiteiten een christelijk-humane en pluralistische opstelling. 'We zijn ruimdenkend en geen kerkelijke universiteiten. Op intellectueel en maatschappelijk vlak hebben we een gemeenschappelijk DNA.'

De viering van de zeshonderdste verjaardag van de universiteit lijkt dat gevoel te versterken. 'De twee universiteiten willen dat samen vieren omdat geen van beide kan claimen de erfgenaam van 1425 te zijn', zegt professor universiteitsgeschiedenis Jo Tollebeek. 'Daarvoor is de wisselvallige geschiedenis van de Leuvense universiteit te complex.'

Leuven Vlaams

Ondanks het gedeelde DNA was samenwerking lange tijd echter niet vanzelfsprekend. De splitsing had haar sporen nagelaten in de eerste decennia erna. 'Zeker de oude generatie van Franstalige professoren in Leuven heeft de problemen die aan de basis lagen van de splitsing nooit begrepen', zegt Françoise Hiraux, archivaris aan UCLouvain.

Bovendien had de splitsing voor hen niet dezelfde gevolgen als voor de Nederlandstaligen: 'Voor de Franstalige professoren was 1968 een verlies. Zij moesten Leuven verlaten en dat heeft diepe wonden geslagen. Voor de Nederlandstalige professoren was de splitsing in zekere zin een overwinning', zegt Tollebeek.

Ook de toenmalige rectoren, Pieter De Somer voor KU Leuven en Édouard Massaux voor UCLouvain, konden het niet met elkaar vinden. 'De Somer had vanaf 1967 echt aangestuurd op een splitsing van de universiteit', zegt professor emeritus in de geschiedenis Louis Vos. 'Eens hij rector werd in 1968, stond hij lijnrecht tegenover Massaux.'

Na 1968 waren dan ook niet alle debatten gevoerd. 'Aan UCLouvain heerste frustratie over het uitblijven van financiële transfers, die voor de splitsing door de regering en de meerderheidspartijen beloofd waren', zegt Hiraux. 'De universiteit had dat geld nodig, zeker omdat met Louvain-la-Neuve een nieuwe stad gebouwd moest worden.'

Zusteruniversiteiten

Pas in 1985, onder rector Roger Dillemans, was er sprake van een eerste toenadering tot elkaar. 'De generaties die uit Leuven hadden moeten vertrekken, waren intussen vervangen door nieuwe professoren', vertelt Tollebeek. Ook de opmars van het Vlaams Blok (vandaag Vlaams Belang) speelde volgens professor politicologie Bart Maddens een rol: 'Door de opkomst van die partij stonden intellectuelen steeds meer kritisch tegenover het Vlaams nationalisme.'

Dillemans was de eerste die over zusteruniversiteiten sprak en had het over twee takken van dezelfde boom die naar elkaar toe konden groeien. Onder zijn opvolger André Oosterlinck werd de 575ste verjaardag van de universiteit van Leuven zelfs samen gevierd.

Die trend werd verdergezet door de opvolger van Oosterlinck, Marc Vervenne, die een erg goede vriendschappelijke band had met zijn Franstalige evenknie Bernard Cou-

lie en tot vandaag nauwe contacten heeft met UCLouvain. 'Wij besloten de wezenlijke verbondenheid van onze zusteruniversiteiten te tonen door voortaan samen op kom van de stoot van togtak te lopen op elkaars opening van het academiejaar en bij het patroonsfeest', vertelt Vervenne.

Verwerkt trauma

Tegen die toenadering is sinds de jaren negentig weinig verzet. De Leuvense universiteit was intussen haar rol als motor van de Vlaamse beweging kwijt. 'Het Katholiek Vlaams Hoogstudentenverbond (KVHV, red.) gaf de toon aan voor 1968, maar tijdens de revolutie en wat eraan voorafging is de studentenbeweging verlinkst', zegt Vos. 'De Vlaamse kwestie is na "Leuven Vlaams" naar de marge verdwenen.'

'Vlaamse Leergangen, een Vlaamsgezinde vereniging van professoren, was na 1965 gewonnen voor de splitsing, maar bleef bezorgd over de slagkracht en katholieke identiteit van de Nederlandse afdeling', zegt historicus Ruben Mantels, die over de organisatie een boek schreef: 'Haar traditie van het ondersteunen van Nederlandstalig onderzoek en onderwijs impliceerde daarom geen harde onderbreuk met de Franstaligen.'

'In 1968 was de situatie in Leuven het grootste politieke probleem van België', besluit Tollebeek. 'Maar in een halve eeuw is er veel veranderd. Door de internationalisering van de universiteiten en het vanzelfsprekend geworden besef een gedeelde geschiedenis te hebben, lijkt het trauma van 1968 ver weg.' ☞

Studenten vinden thuisgemeente steeds minder belangrijk

Ook jongeren bleven op 13 oktober thuis voor de gemeenteraadsverkiezingen. De studenten die *Veto* daarover sprak wijzen naar de kleine impact die het lokale niveau zou hebben. 'De verkiezingen gingen over trajectcontroles en een speeltuin.'

tekst **Ella-Sofia Sneyers**
Kaat Vleugels
beeld **Elias Fret**
Gilles Dekelver

In Vlaanderen gold voor het eerst geen opkomstplicht tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 13 oktober. Het aantal stemgerechtigden dat effectief kwam op dagen kelderde dan ook sterk. Waar in 2018 nog 93 procent van de bevolking hun stem uitbracht, besloot vorige maand een op drie thuis te blijven van de stembusgang.

Verscheidende jongeren geven aan dat vooral het lokaal politieke niveau hen het minste aangaat. Ze zouden wel nog gaan stemmen voor de andere verkiezingen in ons land, als ook daar de opkomstplicht zou worden afgeschaft. Ze wijzen vooral naar een desinteresse in gemeentepolitiek, en de volgens hen geringe impact van dat beleid op hun leven.

'Zelfs de meest ingrijpende beslissing van het gemeentebestuur interesseert me niet genoeg om te gaan stemmen'

— Simeon, student Wiskunde

Toch kan je die trend niet zomaar door trekken, zegt politicoloog Dieter Stiers (KU Leuven). 'Uit onderzoek blijkt dat jongeren zich niet minder verbonden voelen met het lokale niveau. Ik vraag me dan ook af of jongeren daadwerkelijk zouden gaan stemmen als er geen opkomstplicht gold bij de federale verkiezingen.'

Politieke vertaling

'De verkiezingen gingen over trajectcontroles en een speeltuin', zegt Brahim, student Business Administration. 'Er is te weinig aandacht voor wat echt belangrijk is. Geen enkele partij in Genk heeft de nadruk gelegd op de punten die voor mij echt het verschil zouden maken. Er zou meer aandacht moeten zijn voor jongeren en jeugdwerking, terwijl er nu vooral gefocust wordt op kinderen in het lager en middelbaar onderwijs. Ze vergeten de studenten zoals ik: in de bibliotheek van Genk is er bijvoorbeeld tijdens de blok bijna nooit plaats.'

Dat sluit aan bij het gevoel dat andere studenten die *Veto* sprak, hebben. Bij Simeon (19), student Wiskunde, speelden ook praktische bezwaren mee. 'Ik ben bijna nooit in mijn thuisgemeente Riemst. Zelfs de meest ingrijpende beslissing van het gemeentebestuur interesseert me niet genoeg om de moeite te doen om naar het stembokje af te zakken.'

'In totaal zou ik vijf uur onderweg zijn geweest om te gaan stemmen in mijn gemeente', zegt Simeon. 'Dat is veel tijd die ik verlies voor iets wat toch al niet van belang is voor mij. Als ik dat toch zou doen, heb ik maar de keuze uit vier lijsten, waaronder geen enkele

linkse partij. Ik ben zelf redelijk progressief ingesteld, dus er was geen lijst waar ik actief voor zou kiezen.'

'Jongeren kunnen wel beweren niet bezig te zijn met politiek, maar dan doelen ze waarschijnlijk op hoeveel keer ze naar *Het Journaal* kijken en of ze het interessant vinden wat Bart De Wever zegt. Ze leggen de link niet tussen hun eigen politieke engagement en partijpolitiek of politici', aldus Stiers.

'Ook lokale politiek voelt voor jongeren meer aan als een ver-van-mijn-bedshow. Maar wanneer je vragen stelt over het klimaat, zal je merken dat ze hier meer begaan zijn', zegt Stiers.

Aantrekkingskracht

Zo'n thema's komen wél uitgebreid aan bod op het federale niveau. 'Mijn zogeheten nalatigheid tijdens de lokale verkiezingen heeft impact op veel minder mensen', zegt Simeon. 'Een stem op gewestelijk of federaal niveau is nu eenmaal meer waard. De thema's die daar behandeld worden hebben gewoonweg meer gewicht.'

Daarom kan ook het Europese niveau op meer aantrekkingskracht rekenen. 'De Europese Unie is vaak met veel belangrijkere zaken bezig', vindt Helena (21), Vlaamse studente altvool aan het conservatorium van Maastricht. 'Maar mensen beseffen dat niet.'

Voor de gemeenteraadsverkiezingen is het percentage jongeren en ouderen die gaan stemmen ongeveer gelijk, terwijl op Europees niveau het percentage stemmende jongeren lichtjes hoger ligt. 'Ik had niet verwacht dat het Europees niveau meer jongeren zou aanspreken dan het lokale', zegt Stiers. 'Eni-

ge nuance is wel nodig: jongeren mogen dan wel hoger scoren voor Europa, het verschil is vooral te wijten aan het feit dat ouderen juist lager scoren voor dat niveau.'

'Jongeren groeien nu op in een Europese Unie die steeds meer bevoegdheden en dus ook macht heeft', zegt Stiers. 'De ouders van jongeren daarentegen brachten hun tienerjaren door in Europa dat zelf nog in zijn tienerjaren zat. Bovendien is Europa voor Belgen iets heel concreet. Als je in Brussel betoogt, doe je dat bijna automatisch in de Europese wijk.'

Opkomstplicht

Opvallend is dat zij die niet gingen stemmen, wel aangeven dat ze wél voorstander zijn van de opkomstplicht. Zoals Helena: 'We hebben tijdens deze verkiezingen kunnen zien dat het algemeen vertrouwen in de politiek zoek is, maar de mensen zich toch verplicht voelen om zich een beetje politiek te engageren.'

SPLINTER OPKOMSTPLICHT

Kleef de pleister op de democratische wonde niet terug

Het is tijd voor een volledige afschaffing van de opkomstplicht, vindt Bernd Rommens. Dat bepaalde groepen minder gaan stemmen zonder die plicht, biedt volgens hem mogelijkheden: 'Op de juiste manier inspelen op hun behoeften zou tot een verkiezingsoverwinning kunnen leiden.'

tekst **Bernd Rommens**
beeld **Robin Geukens**

De opkomstplicht in het Vlaams Gewest is niet meer. Een maatregel die sinds 1893 deel uitmaakte van de Vlaamse democratie verdween voor de voorbije gemeenteraadsverkiezingen. Die beslissing brengt - zeker na de lage opkomst van 13 oktober - discussies en bezorgdheden met zich mee.

De pleister op de wonde

Maar de afschaffing ervan voor de lokale verkiezingen was een goede zet. Sterker nog: het is tijd om op alle niveaus korte metten te maken met de opkomstplicht. Die plicht geeft een vertekend beeld van de democratische realiteit. De opkomstplicht afschaffen is zoals het aftrekken van een pleister, we moeten kunnen zien of er pijnpunten zijn die een andere aanpak nodig hebben. Genezen is de eerste stap naar een sterkere en betere democratie, niet het terugkleven van de pleister.

De afschaffing van de opkomstplicht legt de verantwoordelijkheid voor een hoge opkomst meer dan ooit bij de politici en

hun partijen. Vanaf nu moeten politici de ongeïnteresseerde stemgerechtigden zonder een sterke politieke overtuiging op een positieve manier informeren en mobiliseren om te gaan stemmen. Dat vraagt om aantrekkelijke programma's en meer transparantie.

Bescherming zonder stemplicht

Een vaak gehoord tegenargument is dat zonder opkomstplicht bepaalde minderheidsgroepen minder geneigd zouden zijn om te stemmen. Het gaat daarbij vaak om jongeren of mensen met een migratieachtergrond. Het klopt dat zij minder snel opdagen in het stembokje. De angst dat dit desastreuze gevolgen zou hebben is onterecht. Het welzijn van kwetsbare groepen hangt niet af van een opkomstplicht.

In aangrenzende democratieën, zoals Duitsland of Frankrijk, wordt geen (extrem) sociaal beleid gevoerd ten opzichte van minderheden binnen hun bevolking. Ook daar wordt gestreefd naar gelijke kansen en een goede sociale bescherming. Verstandige

'Als ik in Leuven had kunnen stemmen, zou ik dat sowieso gedaan hebben', zegt ook Luka, masterstudent in de Biomedische Wetenschappen (22). Brahim is hier ook voorstander van, al nuanceert hij dat de stem van de 'echte' Leuvenaars zwaarder zou moeten doorwegen.

Dat raakt aan een andere langlopende discussie. Moeten studenten kunnen stemmen in de stad waar ze meer voeling mee hebben? 'Maar zij zouden als aparte groep wel erg zwaar doorwegen', zegt Stiers.

'De studentenpopulatie bedraagt meer dan een derde van de bewoners van Leuven. Die studenten hebben ook maar een specifiek belang, terwijl de Leuvense gemeentepolitiek over veel meer gaat dan de hogescholen en universiteiten', aldus Stiers. 'Een verkiezingscyclus duurt zes jaar, wat de gemiddelde duur van een studententijd overschrijdt. Zullen veel studenten ook niet gewoon ergens anders gaan wonen nadat ze afgestudeerd zijn?' ☞

politici kunnen de lage opkomst van minderheden ook als een opportuniteit zien. Op de juiste manier inspelen op hun behoeften zou tot een verkiezingsoverwinning kunnen leiden.

Van moeten naar willen

Het opdringen van participatie werkt averechts. In landen met opkomstplicht is het enthousiasme voor politieke participatie immers vaak lager. Door burgers de keuze te geven, kunnen we zorgen voor een meer oprechte en gemotiveerde deelname. Burgers moeten geïnteresseerd raken in de politiek, zodat de participatie kwalitatiever wordt.

Laten we streven naar een samenleving waarin mensen niet stemmen omdat ze dat moeten, maar omdat ze dat willen, gedreven door een oprechte interesse in de toekomst van hun democratie. ☞

Bernd Rommens is Vetoraan en student Criminologische Wetenschappen aan de KU Leuven.

'Vanaf het moment dat studenten uitgaan is er sprake van overlast'

De Tiensestraat is een drukbezochte uitgaansplek voor studenten. Maar naast het plezier ontstaat er ook narigheid voor de burens. 'Het is zowel binnen als buiten té druk.'

tekst **Anouk de Velder**
Isabela Rigolin Torres
beeld **Sabine Mosman**
Lynn Peigneur

Nachtlawaaai en wildplassen zijn dagelijkse problemen door de drukbezochte fakbars op de Tiensestraat. Elke avond trekken ze een massaal aantal studenten aan, wat voor grote drukte en frequente overlast zorgt. Ondanks maatregelen zoals stewards, een verzinkbaar urinoir en uniforme regels blijft een volledige oplossing moeilijk.

'Ze geven al dertig jaar over voor onze deur, ondertussen zijn we het gewend'

— Sancta Maria Leuven

's Ochtends vinden de burens – waaronder verschillende handelaren, middelbare school Sancta Maria en een rusthuis – dikwijls glasscherven, braaksel en afval op de stoep. 'Ze geven al dertig jaar over voor onze deur, dus ondertussen zijn we het gewend', laat Sancta Maria weten.

Door de hoogte van de stoepboorden in de Tiensestraat kan de kuisploeg er ook moeilijk passeren, waardoor de straat minder eenvoudig gepoetst kan worden. 'De stoepanden veranderen is natuurlijk zeer lastig en duur voor de stad', zegt Wouter De Block, coördinator evenementen bij studentenkoepel LOKO.

Daarnaast zorgt de 'Heilige Drievuldigheid' ook voor geluidsoverlast. 'De burens ondervinden last van de zware bassen en de elektronisch versterkte muziek afkomstig van de fakbars', aldus studentenflik Gil Vanommeslaeghe.

14

he. 'Voor de politie is het belangrijk dat de fakbars zich aan het maximale niveau van de muziekvergunningen houden.' Die zitten daar echter geregeld boven, wat tot klachten leidt.

Unieke ligging

In de Tiensestraat bevinden zich op slechts enkele meters van elkaar drie fakbars: De Recup, Politika Kaffee en HdR – ook wel de 'Heilige Drievuldigheid' genoemd. Doordat de drie fakbars zo dicht bij elkaar liggen, manifesteren de problemen van het uitgaansleven zich daar dan ook in drievoud.

Een deel van de verklaring voor hun aantrekkingskracht ligt in hun locatie. Alle drie liggen ze voldoende dicht bij de Oude Markt om aantrekkelijk te zijn voor feestende studenten. 'De kans dat ze ergens binnen geraken is groter door de capaciteit van de drie aangrenzende fakbars', weet Vanommeslaeghe. 'Als de Gnorgl (*de fakbar van LBK die buiten de ring ligt, red.*) vol zit, hebben ze een lange tocht afgelegd voor niets.'

'Soms worden we uitgescholden wanneer we studenten vertellen dat ze van straat moeten gaan'

— steward van fakbar Politika Kaffee

'Omdat ze in het centrum liggen, is het publiek van de fakbars niet echt kringgebonden. Iedereen komt erop af', zegt De Block. 'Er staan dan ongelooflijk veel mensen buiten, en zo is het zowel binnen als buiten té druk.'

Tijdens het uitgaan in de Tiensestraat komt het daardoor vaak voor dat je een menigte studenten ziet staan op straat. Daardoor wordt de doorgang van de politie, brandweer en ambulance verhinderd. Ook de doorsnee Leuvenaars ervaart er last van.

Tijdens stewardsopleidingen wordt het belang van een lege straat benadrukt. 'Soms worden we uitgescholden wanneer we studenten vertellen dat ze van straat moeten gaan', zegt een steward van Politika Kaffee. 'We houden rekening met het feit dat ze dronken zijn natuurlijk, dus nemen we het niet persoonlijk op', voegt een andere steward daaraan toe.

Tien geboden

Respect voor stewards is een van de tien fakbar geboden die vorig jaar opgemaakt werden via een samenwerking van de politie, fakbars en LOKO. Deze boodschap verscheen op een LED-scherm gedurende de eerste drie weken van het academiejaar.

'Dat is de drukste periode van het uitgaansleven', zegt Vanommeslaeghe. Volgens

Chendo Carvers, algemeen beheerder van LOKO, was het scherm een handig aangrijppunt voor stewards om de luide feestgangers tot stilte te manen. De omwonenden hebben bovendien geregeld last van wildplassers. In 2009 heeft de stad geïnvesteerd in een verzinkbaar urinoir. Zowel de stad als de burens waren tevreden over het resultaat ervan.

De fakbars kwamen vervolgens zelf met suggesties voor oplossingen van de wildplasproblematiek aan de straat van aula Pieter De Somer. Zo werd er gekeken om extra straatverlichting te plaatsen. Volgens De Block is het ook beter dat suggesties vanuit de studenten zelf komen. 'Ze staan directer in contact met het uitgaansleven en merken daardoor overlast beter op.'

De stad, LOKO, politie en fakbars komen samen om eventuele oplossingen voor de overlast in de Tiensestraat te bespreken. Zo wordt er gewerkt aan een druktebarometer om de mensenmassa's buiten en binnen de fakbars tegen te gaan. Zowel Recup, HdR als Politika Kaffee wensten niet te reageren aan Veto.

Later uitgaan

Leuven is een studentenstad met honderdduizend inwoners en zestigduizend studenten. Het studentenaantal blijft elk jaar stijgen. 'Vanaf het moment dat studenten uitgaan is er sprake van overlast', zegt Vanommeslaeghe. Ze steken elkaar aan om te roepen, plassen en braken wild en respecteren de slapende buurtbewoners niet.

Daar komt bij dat de piekuren voor het uitgaansleven de afgelopen jaren zijn verschoven: studenten gaan steeds later uit. Vaak wordt er eerst nog 'voorgedronken', of een 'pre' gehouden. Studenten spreken af op kot en drinken voor het uitgaan. Volgens Carvers houden studenten daar rekening mee. 'We zijn ons ervan bewust dat we later uitgaan dan vijf jaar geleden, waardoor we niet luidkeels op straat zouden moeten staan roepen.'

Tegenwoordig vertrekken studenten tussen twaalf en twee uur 's nachts richting de oude markt. Van drie tot vijf uur 's ochtends gaan ze dan weer terug naar hun kot. 'Tijdens die uren is er een constante stroom

van mensen en dus een constante stroom van overlast', aldus Vanommeslaeghe. De Leuvense politie patrouilleert ook meer op drukke uitgaansavonden.

De Tiensestraat is een van de straten waar studenten 'doortrekken', waardoor er veel feestvierders passeren. Die menigte vermengt zich met de studenten die willen uitgaan in de fakbars gelegen op de Tiensestraat. De drukte op de Tiensestraat valt hen daarom moeilijk te verwijten, vindt Vanommeslaeghe. 'Het blijft de taak van de stewards om iedereen die passeert te sensibiliseren, maar volledig stil krijgen ze het niet.'

Vanommeslaeghe geeft toe dat de overlast nooit echt zal verdwijnen. 'Complexe situaties hebben complexe oplossingen nodig. De burens hebben er begrip voor. Desondanks weten ze dat ze altijd het recht hebben om de politie te bellen. We zullen dan proberen tegemoet te komen.' ☺

15

Studenten werken steeds meer. Maar ten koste waarvan?

Uit nieuwe cijfers blijkt dat studenten steeds meer werken. Experts waarschuwen echter dat veel werken negatieve effecten kan hebben, van slechte studieresultaten tot gemiste carrièrekansen.

tekst
beeld
Hannah Wellens
Gilles Dekelver

Jongeren gingen in 2024 massaal aan de slag, zo tonen nieuwe cijfers van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ). Het aantal gewerkte uren door studenten stijgt met maar liefst 9,5 procent ten opzichte van begin 2023. Nu steeds meer studenten hun weg naar de arbeidsmarkt vinden, is het de vraag of ze de eindmeet halen.

Experts spreken van een mogelijk negatief effect op de studieresultaten en vrezin voor toenemende studievertraging. Desalniettemin ontwikkelen werkende studenten vaardigheden die hen een voordeel op de arbeidsmarkt bieden.

Minder stil

Maar liefst 77 procent van alle studenten heeft een baan, berichtte *De Tijd* eerder dit jaar. Bovendien zet die trend zich ook door bij middelbare scholieren. Uit onderzoek van de RZS blijkt dat jongeren zowel in het secundair als in het hoger onderwijs steeds vaker aan het werk gaan. Die tendens zette zich al in 2017 in. Op de coronadip na steeg het aantal werkende studenten sindsdien jaar na jaar.

Dat is niet onlogisch, zegt professor arbeidseconomie Stijn Baert (UGent): 'Duurdere smartphones, reizen, restaurantbezoeken: die moeten allemaal betaald worden. Dat studenten de wens hebben om hier relatief weinig belasting op te betalen, is ook niet verrassend.'

De werelden van jongeren lopen steeds vaker door elkaar, zegt ook Vickie Dekoeker, arbeidssociologe (KU Leuven). 'Jongeren willen leren, werken en liefst ook investeren in een project, zoals vrijwilligerswerk.'

Vrouwen werken meer

Opvallend is dat vrouwen het voortouw nemen in studentenjobs. In het eerste kwartaal van 2024 was maar liefst 56,73% van de actieve jobstudenten vrouwelijk.

Zijn mannen over het algemeen 'luiere'? Niet noodzakelijk, want in het hoger onderwijs zijn er nu eenmaal meer vrouwelijke studenten. Ze vormen 55,8 procent van alle inschrijvingen aan universiteiten en hogescholen.

Horeca, kleinhandel en vrijetijdsector blijven favoriet bij werkstudenten, blijkt uit de enquête van Randstad. De meeste studenten gaan aan de slag als kassamedewerker, magazijnier of administratief bediende. 'Dat zijn nu eenmaal jobs waar je weinig specifieke scholing of ervaring voor nodig hebt en die vaak flexibele inzet vragen', verklaart Baert.

Voordelig

De werkambitie van studenten lijkt ook geen rem te kennen. Maar liefst acht op tien studenten geeft aan 600 uur per jaar te willen werken, en zes op tien wil de mogelijkheid nog meer te kunnen werken, blijkt uit eerder marktonderzoek van Randstad.

Voorlopig kunnen studenten zeshonderd uur werken aan een voordelig sociaal tarief. Je betaalt dan slechts een kleine solidariteitsbijdrage en op je loon wordt geen belasting ingehouden. Vroeger lag die grens op 475 uur. Tenzij een federale regering deze tijdelijke maatregel verlengt, zal dit weer teruggeschroefd worden naar die 475 uur.

Maar volgens Baert kan je heel wat vraagtekens plaatsen bij die zeshonderd uur. 'Dat is niet heel eerlijk tegenover andere werkers in de maatschappij. Studenten die veel werken betalen aanzienlijk minder belasting dan gewone werknemers.'

Tenzij de volgende federale regering dat niet verlengt, zullen de uren sociaal voordelig werken onvermijdelijk teruggeschroefd worden naar 475

Ook professor onderwijseconomie Dieter Verhaest (KU Leuven) laat zich kritisch uit: 'Bovendien is er ook nog de belastingvrije som (15.100 euro bruto). Zo krijg je situaties waarbij studenten netto meer overhouden dan de gewone werknemer, wat niet het beste signaal uitstuurt.'

Terug naar 475 uur?

Dat studenten meer sociale bijdragen betalen op hun extra studentenarbeid is volgens Baert 'de logica zelve'. De student betaalt 2,71 procent sociale bijdragen, terwijl de gewone werknemer 13,07 procent bijdraagt. 'Vanaf 475 uur zou ik effectief hogere RSZ-bijdragen laten betalen', aldus Baert.

Verhaest is het daarmee eens: 'We kunnen beter terug naar de oude wetgeving van 475 uur, wat eigenlijk al veel is. Met de huidige 600 uur kom je al snel aan twee volledige werkdagen per week, als je niet werkt in de examens en ook nog een paar weken vakantie neemt.'

Hij benadrukt dat een vereenvoudiging van het fiscale systeem wenselijk is, waarbij het afbouwen van uitzonderingsregimes centraal staat. Volgens Verhaest brengt elke uitbreiding van deze regimes ons verder van deze doelstelling.

Maar volgens Dekoeker is het ook belangrijk om te kijken naar de redenen waarom studenten een bijbaan nemen. Als dat uit financiële noodzaak is, hebben we volgens haar een probleem. Niet zozeer de uitbreiding naar 600 uur vindt zij essentieel, maar wel de studietoelagen: 'Die kunnen gericht ingezet worden. Ons onderwijs is zeer democratisch, en het is belangrijk dat iedereen de kans krijgt om een zo goed mogelijk diploma te behalen.'

Prijkaartje

Zeventien procent van de studenten werkt minstens vijftien uur per week, blijkt uit cijfers van het Jeugdonderzoeksplatform. 'Vijftien uur lijkt me voor de gemiddelde student erg veel', zegt Verhaest.

Professor arbeidspsychologie Anja Van den Broeck (KU Leuven) nuanceert: 'Vijf-

tien uur per week is veel, maar die uren gaan niet noodzakelijk af van het studeren alleen, maar ook van scrollen in bed, tv-kijken en andere activiteiten.'

'Waar de grens ligt is niet eenduidig, maar sommige studies suggereren al negatieve effecten voor wie meer dan acht tot twaalf uur per week werkt', aldus Verhaest. 'Studeren aan hogeschool en universiteit is een voltijdse dagtaak en dat lijkt me moeilijk te combineren met een vijftien-uur durende werkweek.'

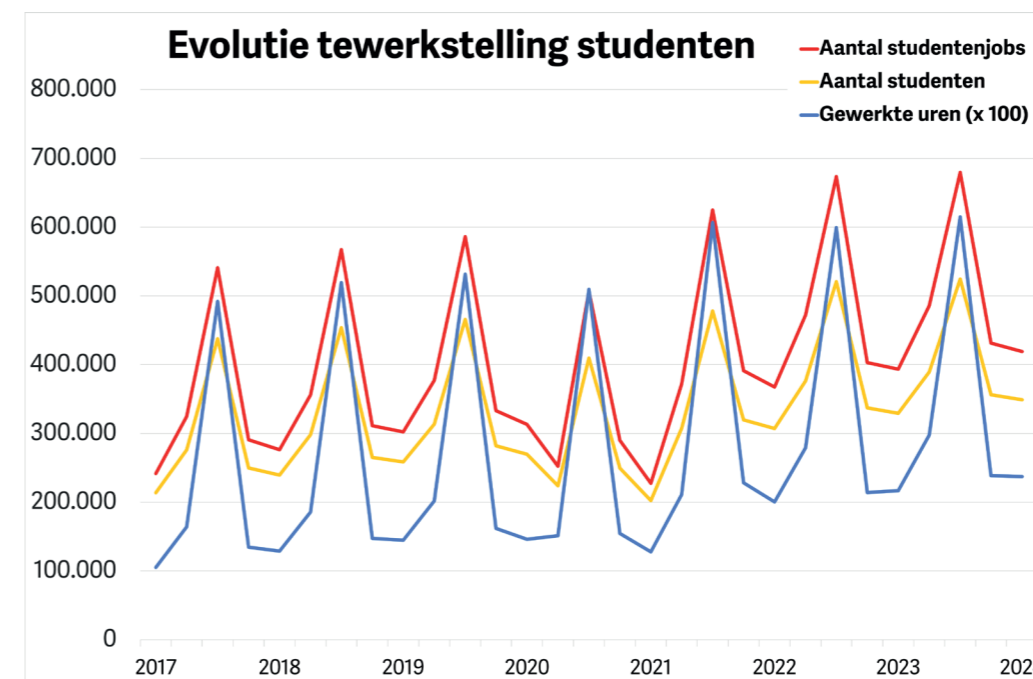
'Meer werken kan indirect negatief zijn voor je carrière'

— Stijn Baert, professor arbeidseconomie (UGent)

Meer werken lijkt voor studenten aantrekkelijk, maar er hangt ook een prijskaartje aan, dat ze betalen met hun studieprestaties. Bijna een derde van de studenten merkt dat hun cijfers achteruitgaan door hun bijbaan.

Dat is niet verrassend, als je bedenkt dat bijna de helft van de werkgevers verwacht dat studenten tijdens de lessen beschikbaar zijn. Bovendien is een derde van de studenten zelfs tijdens de stressvolle blokken examenperiode nog volop aan het werk, vaak met studievertraging tot gevolg.

Van de studenten die in het academiejaar 2020-2021 startten, rondde slechts 29,5 procent van de studenten hun bacheloropleiding af binnen de vooropgestelde drie jaar. Voor het academiejaar 2008-2009 was dat nog 36 procent.

Bron: RSZ

Bestrafing of beloning

Maar is een studentenjob dan voordelig of nadelig? Dat hangt ervan af, zegt Baert. Als je je door je studentenjob meer gaat focussen op andere zaken, is het gevaar groot dat je arbeid je afleidt van je studie. 'Intensieve studentenarbeid kan dan niet alleen het risico op studievertraging vergroten, maar lage scores zorgen ook voor meer strubbelingen tijdens het zoeken van een eerste job', aldus Baert. 'Meer werken kan dus indirect negatief zijn voor je carrière.'

We leven immers in een kennissamenleving, meent Dekoeker. 'Het startpunt is nog steeds het initieel diploma. Stel dat alles geautomatiseerd en gedigitaliseerd wordt, dan is het nog maar de vraag: hoe ga je je als werknemer onderscheiden? Een goed diploma is bepalend voor de kansen op de arbeidsmarkt.'

Dat betekent echter niet dat je als werkende student meteen schrik moet hebben. Studenten met werkervaring worden niet alleen bestraft, maar ook beloond. 'Studentenarbeid getuigt van een sterke werkattitude, maturiteit, verantwoordelijkheidszin, respect voor autoriteit, motivatie en ambitie. Dat kan hen in de ogen van werkgevers onderscheiden van anderen', aldus Baert.

Ook Dekoeker merkt op dat de kloof tussen studenten met en zonder werkervaring steeds groter wordt. 'De houdbaarheidsdatum van competenties van je diploma ligt op twee jaar. Door aan te tonen dat je in andere contexten kan leren, laat je zien dat je flexibel bent.'

Werkervaring

Van den Broeck raadt wel aan om een job te kiezen die misschien niet altijd even leuk is, maar wel waardevol en zinvol. 'Soms kun je meer leren van een baan die aansluit bij je studies. Ik zie minder leerkansen in jarenlang een eenvoudige job doen, in plaats van eerst een eenvoudige job en daarna een functie waarin je meer competenties kunt ontwikkelen.'

'Ervaringen waarbij je in team werkt en een leiderschapsrol aanneemt, zoals hoofd-leider bij een jeugdbeweging of studentenvertegenwoordiger, staan goed op je cv', voegt Dekoeker toe.

Een kwart van de studenten geeft in de enquête van Randstad aan voldoening te halen uit hun studentenjob, onder andere omdat deze hen in staat stelt extra uitgaven te dekken en activiteiten te plannen.

Motivatie is cruciaal, niet alleen voor de studieresultaten, maar ook voor het mentaal welzijn van de student, zegt arbeidspsychologe Van den Broeck. 'Als je zin hebt om te werken, heeft het werk minder negatieve effecten. Maar wanneer je werkdruk ervaart, kunnen de negatieve gevolgen groter zijn, onder andere voor de studieresultaten.' ☺

KU Leuven is *big in space*

KU Leuven scheert hoge toppen in de ruimtevaart. Vanuit verschillende disciplines wordt er aan de universiteit rond die materie gewerkt. Ondertussen spreekt ook Europa grotere ambities uit op het gebied van ruimtevaart.

tekst **Simon Tibo**
beeld **Elias Fret**

Op 1 november lanceerde het interuniversitaire Be-Rocket-team een eerste proefraket die tot anderhalve kilometer hoog vloog en daarna weer op aarde landde. Het Be-Rocket-team werd opgericht door de VUB, KU Leuven en de Koninklijke Militaire School en telt ook leden van andere universiteiten.

'Alle grote universiteiten hebben een raketteam', zei projectcoördinator Aurélie Bellemans daarover in een persbericht van de VUB. Op termijn wil het team deelnemen aan de EuRoC-competitie waarbij een raket tot drie of negen kilometer hoogte moet geraken en daarbij ook een *payload* moet meenemen.

Het Be-Rocket team is maar het topje van de ijsberg als het aankomt op ruimtevaart aan de KU Leuven. Zo is er aan de KU Leuven ook al vijftien jaar een 'Master of Space Studies' die samen met de UGent aangeboden wordt. 'KU Leuven is een gewaardeerde partner in de Europese ruimtevaartindustrie', zegt emeritus professor astronomie Christoffel Waelkens (KU Leuven).

Interdisciplinaire expertise

De meeste projecten rond ruimtevaart in Europa gebeuren in het kader van de Europese ruimtevaartorganisatie ESA. Het onderzoek ernaar gebeurt op heel veel verschillende domeinen. Omdat de KU Leuven een universiteit is die verschillende expertise

binnen disciplines in één instelling bundelt, heeft het op dat gebied een streepje voor op anderen.

'Wij hebben hier niet enkel de wetenschappers van de ruimte, maar ook ingenieurswetenschappen en zelfs ruimterecht', zegt Dirk Vandepitte, professor werktuigkunde aan de KU Leuven. 'Daardoor kunnen we op meerdere vlakken een rol spelen en ook gemakkelijker interdisciplinair te werk gaan.'

'Met Conny Aerts en Thomas Hertog heeft de KU Leuven enkele absolute zwaargewichten'

— Kris Vanderhauwaert, CEO Flanders Space

Voor de afdeling sterrenkunde van de KU Leuven doet het internationaal erg goed. 'Met Conny Aerts en Thomas Hertog heeft de universiteit op dat domein dan ook enkele absolute zwaargewichten', zegt Kris Vanderhauwaert CEO van Flanders Space. 'Zeker de optische expertise van de KU Leuven is enorm belangrijk wanneer zij experimenten bouwen in een consortium', zegt ruimtekenner Stijn Ilsen.

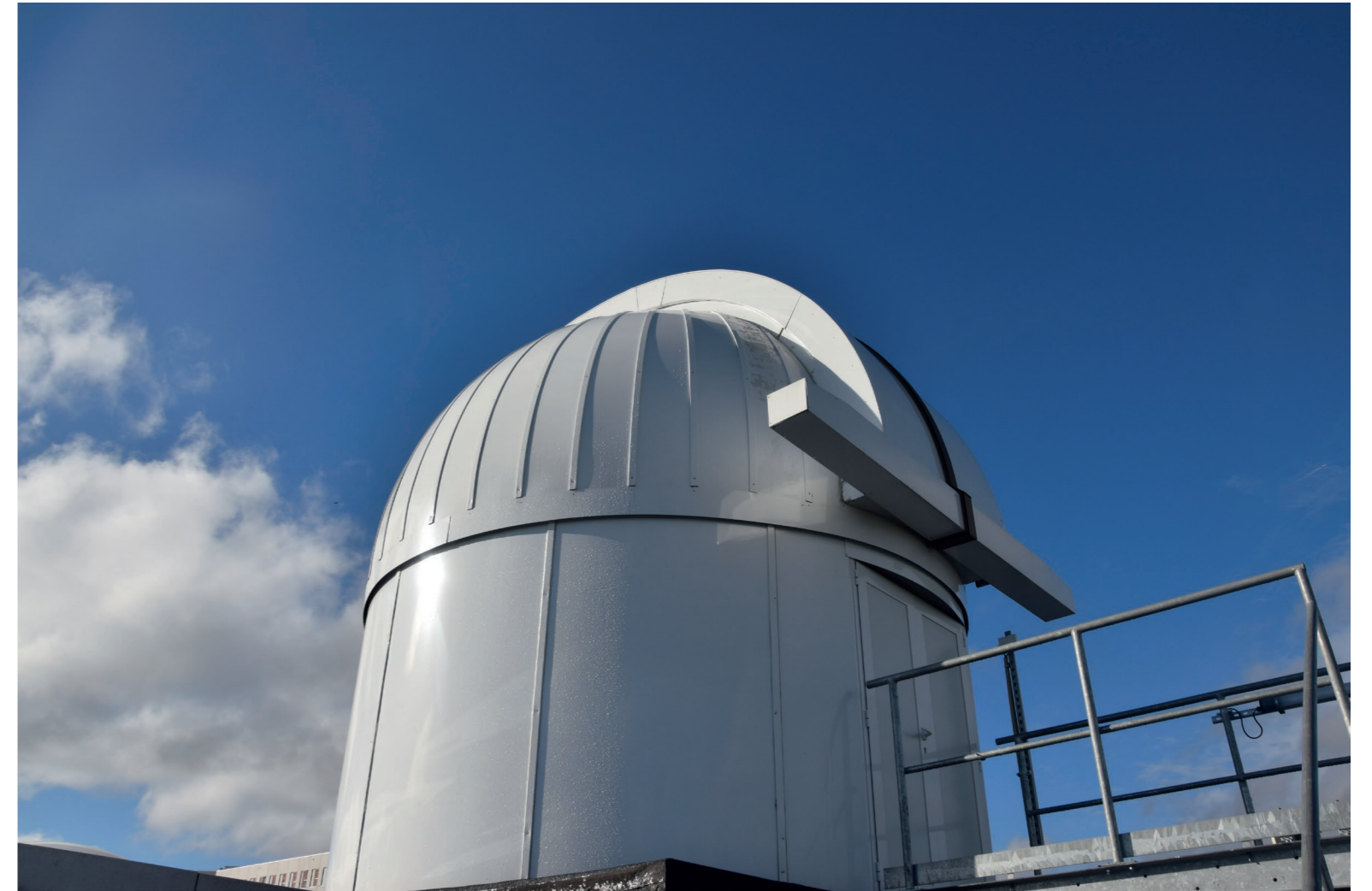
Industriële toepassingen

Het blijft echter niet bij fundamenteel onderzoek. 'Met Flanders Space proberen we die verbinding tussen universiteit en de bedrijfswereld mee te faciliteren', zegt Vanderhauwaert. 'Vanuit het onderzoek dat aan de universiteit gebeurt proberen we praktische toepassingen voor de ruimtevaartindustrie mee te ontwikkelen.'

Zo ontstond uit onderzoek aan het departement werktuigkunde en aan het Instituut voor Sterrenkunde van de KU Leuven het spinoffbedrijf Arcsec dat systemen ontwikkelt om de positionering van satellieten te bevorderen. 'Dat is nu nog een klein bedrijfje, maar wel honderd procent ruimtevaart', zegt Vandepitte. 'Zij maken systemen voor de hele wereld.'

Ook bij de ontwikkeling van de James Webb-telescoop, die vanuit de ruimte naar het heelal kijkt, deed KU Leuven haar duit in het zakje. 'Wij hebben zowel een bijdrage geleverd aan het ontwikkelen van de instrumenten als bij het vertalen van de signalen tot interpreteerbare resultaten', zegt Waelkens. 'Omdat we ook de experts in huis hebben om die data te begrijpen ontstaat er een symbiose van technische inbreng enerzijds en fundamentele wetenschap anderzijds.'

Daarnaast vindt technologie die ontwikkeld wordt in het kader van de ruimtevaart vaak haar weg naar bredere toepassingen. 'De ESA stelt dat iedere euro die geïnvesteerd wordt in ruimtevaart voor veertien euro aan terugverdieneffecten creëert', zegt Waelkens. 'Het gaat dan om domeinen als onder meer telecommunicatie en weersvoorspellingen.'

De radiotelescoop die bovenop het gebouw van het Departement Fysica op de campus van Arenberg staat.

Mondiale top

De ruimtevaartindustrie zit dan ook in de lift: ieder jaar stijgen de budgetten van de ESA. 'Europa zet de laatste jaren sterk in op aardobservaties vanuit de ruimte omdat Amerika dat wat links laat liggen', zegt Ilsen. 'Wat dat domein betreft is Europa echt één van de leiders op mondiaal vlak.'

'Er is een toenemende vraag naar afgeleide producten van de ruimtevaart die aanleiding geeft tot vele nieuwe bedrijven'

— Dirk Vandepitte, professor werktuigkunde (KU Leuven)

'Waar Europa wel nog op achterloopt, is de bemane exploratie van de ruimte', zegt Ilsen. 'Er is nog geen Europese raket die ruimtevaarders kan vervoeren.' ESA werkt daarom samen met NASA aan de Artemismissies die opnieuw mensen op de maan willen zetten. 'Op die manier koopt Europa haar ticket om ook een Europeaan mee naar de maan te nemen', zegt Ilsen.

Binnen de Europese ruimtevaart speelt België bovendien een belangrijke rol. Ons land investeert jaarlijks ongeveer 300 mil-

joen euro in ESA-programma's waardoor het per inwoner op de tweede plaats in Europa staat wat investeringen in ruimtevaart betreft. 'Ook in absolute bedragen komt België net achter de hele grote lidstaten zoals Frankrijk, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk of Italië', zegt Vanderhauwaert.

Vlaanderen speelt binnen die Europese ruimtevaart haar rol door zich te concentreren op bepaalde niches. 'Vlaamse bedrijven bieden elk een deel van een totaaloplossing', zegt Vanderhauwaert. 'We zijn met ongeveer 45 bedrijven die lid zijn van onze vereniging en 1800 directe tewerkstellingsplaatsen binnen de Vlaamse ruimtevaartindustrie.'

'De ruimtevaartsector wordt groter met steeds meer toegang ertoe voor kleinere landen en bedrijven', zegt Vandepitte. 'Er is een toenemende vraag naar producten op basis van de data die vanuit de ruimte verzameld wordt, het zogenaamde new space concept, die aanleiding geeft tot vele nieuwe bedrijven. Niet al die bedrijven overleven, maar dat is eigen aan elke bedrijfssector.'

War for talent

'Het grootste probleem binnen de Vlaamse ruimtevaartindustrie is de *war for talent*', zegt Vanderhauwaert. 'Mensen rekruteren en hen ook bij de organisatie houden is een

voortdurende zoektocht voor alle Vlaamse ruimtevaartbedrijven.'

Met de Master of Space Studies zorgt de KU Leuven daar gedeeltelijk voor een oplossing. 'De alumni van die opleiding zijn een vijver waar de Belgische ruimtevaartbedrijven heel graag in vissen', zegt Ilsen. 'Er zijn ook wel andere meer algemene opleidingen die nuttig zijn voor de ruimtevaart, maar de Master of Space Studies is de enige opleiding in België met een rechtstreekse toepassing op de ruimtevaart. Er is hier bijvoorbeeld geen volwaardige aerospace engineering opleiding zoals in Delft of Toulouse wel wordt aangeboden.'

De Master of Space Studies wordt ook buiten België gewaardeerd. 'Ze heeft ooit zelfs een prijs gekregen van de ESA en veel alumni komen later ook daar terecht', zegt Waelkens. 'KU Leuven is uniek omdat ze op verschillende domeinen bezig is met ruimtevaart, niet enkel vanuit de astronomie of ingenieurswetenschappen. Vanuit die vaststelling is ook de Master of Space Studies er gekomen om alle expertise die in de universiteit aanwezig was te bundelen en interdisciplinair rond ruimtevaart te gaan werken.' ↗

Het Be-Rocket-team, waar studenten van de KU Leuven deel van uitmaken.

beeld
tekst

Sabine Mosman
Simeon Duwel

in het bijzonder

zij is penseelstreken en noten en letters
ogen zijn slechts lettergrepen
vingers zijn betokkelde snaren
meer hoeft het niet te wezen

zij begeeft zich in het bijzondere
en volgen is dan de moeilijkheid
en de overbodigheid

elk onzer stappen is een danspas
elk gesprek een gedicht
elke blik een blozend schilderij

'In de les komen de grote inzichten niet. Sla eens een krant open'

Professor welvaartseconomie André Decoster is dan wel op emeritaat, hij geeft nog steeds les aan de KU Leuven. Nog net op tijd om ingekaderd te worden in onze reeks 'De Legende'. 'Ik bied nooit juiste of foute antwoorden aan.'

tekst **Ines Vandebek**
Elias Fret
beeld **Robin Geukens**

Zorgde het lot ervoor dat een jonge André Decoster Economie ging studeren aan de KU Leuven, of was het louter een kwestie van toeval? Wij gokken op het eerste. Decoster wilde eigenlijk burgerlijk ingenieur worden, maar nadat bleek dat hij daarvoor een ijkingsstoets afgelegd moest hebben, schreef hij zich – op advies van zijn broer – dan maar in voor de richting Economische Wetenschappen. 'Ze vroegen mijn bewijs van de toelatingsproef. Ik vroeg waar ik die kon afleggen', lacht Decoster.

Economie bleek een voltreffer. 'Ik heb nog geen seconde spijt gehad', zegt Decoster. 'Dat er een richting bestond tussen de exacte en humane wetenschappen in, wist ik niet. We slagen er trouwens nog steeds niet in om aan potentiële studenten duidelijk te maken wat voor een interessante richting Economie wel niet is. Ze is maatschappelijk relevant, en toch steeds goed gekwantificeerd met modelmatige benadering.'

Al tijdens zijn studie rolde Decoster in het academisch onderzoek. 'Men vroeg me om mee te werken aan een onderzoeksproject. Bleek dat eigenlijk voor Jean-Luc Dehaene te zijn, die toen in 1981 voor het eerst minister (van Sociale Zaken, red.) werd', lacht Decoster.

'Een professor vroeg me vervolgens: "Als je toch zo graag onderzoek doet, waarom vraag je geen financiering aan bij het FWO?" Toen ik die dan kreeg, schreef ik een doctoraat. Maar als je mij op voorhand had gezegd dat ik onderzoek zou doen naar belastingen, had ik dat nooit geloofd.' En zo werd Decoster professor, gespecialiseerd in de welvaartseconomie. Ook al is hij sinds september met emeritaat, hij geeft nog steeds het vak publieke financiën.

Wat is voor u het recept van een geslaagde les?

André Decoster: 'Een les is maar geslaagd als studenten met het gevoel weggaan, dat er geen eenvoudige antwoorden zijn, zeker nadat ze de leerstof gestudeerd hebben. Sommige studenten vinden dat iets teleurstellends, maar ik bied nooit juiste of foute antwoorden aan.'

'Wanneer je de studenten ziet evolueren, merk je ook het onvermijdelijke verouderen van jezelf'

'Veel studenten die naar mijn lessen over ongelijkheid komen, doen dat met bepaalde vooringenomenheden. Ze geloven bijvoorbeeld dat de ongelijkheid in de wereld toeneemt en dat dat een groot probleem vormt. Als ik dan toon dat dat eigenlijk allemaal niet zo zeker is, zijn ze ontgoocheld. Maar je moet naar de empirie kijken, en die wijst zeker in België in een andere richting. Je moet kritisch durven nadenken, maar wel binnen duidelijke conceptuele structuren.'

Heeft u de student doorheen uw carrière zien veranderen?

'Ik denk dat studenten gemiddeld genomen nu wat minder weerbaar zijn. De zorg voor de individuele student op het vlak van bijvoorbeeld examenvormen is naar mijn mening wat doorgeslagen. Maar wat ik een groter probleem vind: wanneer je de studen-

ten ziet evolueren, merk je het onvermijdelijke verouderen van jezelf – en dus ook het verjongen van de studenten. De spreidstand wordt jaar na jaar groter.'

'Ik erger me eraan wanneer sommige economen in een praatprogramma gaan zitten met een te grote zelfzekerheid'

'Als ik in mijn vak publieke financiën spreek over de schulden, dan is de gigantische put van de jaren tachtig daar een mooi voorbeeld van. Wilfried Martens (premier van België van 1979 tot 1992, red.) komt dan aan bod, maar de huidige generatie studenten weet niet meer wie dat is. Toch begin ik nog altijd graag aan een nieuw academiejaar. De nieuwe groep studenten zit vaak nog vol enthousiasme. Dat verandert volgens mij niet.'

Wat wel veranderd is: de aanwezigheid van laptops in de aula.

'Laptops storen me niet bepaald. (wijst naar zijn computer) Alles wat we nodig hebben staat er dan ook op. Maar het is belangrijk dat studenten, ondanks dat ze de slides krijgen, nog steeds genoeg lezen en teksten samenvatten. Vroeger kregen we enkel een cursustekst, dus moest je die wel samenvatten. Maar onderwijs blijft ook te beperkt tot de inhoud van een les. Het is nog belangrijker om als student ook voldoende de kranten open te slaan, want het is niet in de les dat het gebeurt, maar juist daarbuiten.'

Ook al is Decoster met emeritaat, hij geeft nog steeds het vak publieke financiën.

Menselijke wetenschap

De stelling wordt weleens verkondigd dat economie geen echte wetenschap is, omdat je op basis van dezelfde cijfers tot andere conclusies kan komen. Hoe kijkt u naar dat debat?

'Economie blijft een menswetenschap, en is daardoor onvermijdelijk minder "hard" dan de fysica of de scheikunde. Toch is de economie sterk genoeg geformaliseerd om je logisch-deductieve redeneringen zuiver te houden en je hypothesen goed te testen.'

'Maar je moet als econoom goed het verschil onderscheiden tussen positieve en normatieve uitspraken. Het is daar dat economen in het publieke debat vaak de mist in gaan. Ik erger me er vaak aan wanneer sommige economen in een praatprogramma gaan zitten met een te grote zelfzekerheid. Het is daardoor dat veel andere economen huiverig staan tegenover het publieke debat te betreden.'

'Zelf zat ik in de commissie-Delanote (in het leven geroepen door minister van Financiën Vincent Van Peteghem om een fiscale hervorming voor te bereiden, red.). Wij hebben daar onder andere aan juristen proberen uit te leggen wat de welvaarts-kost van belastingen is, maar dat is natuurlijk geen "feit" zoals in de exacte wetenschappen. De welvaarts-kost is deels ook normatief, omdat die sterk bepaald wordt door de voorkeuren van consumenten.'

'Economen beschouwen die meestal als gegeven, maar we weten dat die onder andere mee gevormd worden door sociale interacties. Ze mogen dus niet al té stellig uitspraken doen over belastingen op basis van dat concept.'

Wat onderzoekt de welvaartseconomie juist?

'De welvaartseconomie onderzoekt hoe je de samenleving het best kunt organiseren vanuit het algemeen belang. Wij kijken naar hoe je de samenleving moet organiseren op economisch vlak, met bijvoorbeeld belastingen of sociale zekerheid. Hoe kunnen we het best onze markten organiseren? Willen we meer of minder competitie?'

'De welvaartseconomie vraagt zich dan af wat de overheid moet doen. De "overheid" staat hier dan voor het abstracte begrip van degene die verantwoordelijk is voor het organiseren van de samenleving, zodat de samenleving als geheel er goed aan toe is.'

'Maar dan is de vraag natuurlijk welk criterium we belangrijk achten en beslissend vinden voor vooruitgang in de samenleving: dat noemen we dan individuele welvaart. Betekent dat alleen maar meer geld verdienen of is ook een goede job hebben waarin je gelukkig bent, belangrijk?'

U doet onderzoek naar belastingen, en die zijn nu niet bepaald populair bij studenten. Vindt u dat jammer?

'Natuurlijk. Als economen scheiden wij ook altijd de vraag tussen hoeveel inkomen

de overheid nodig heeft om te doen wat ze wil doen, en hoe je aan die inkomsten moet geraken. In de commissie-Delanote was de opdracht van de minister om budgetneutraal te werk te gaan. Wij hebben onderzocht hoe je de belastingen kon verschuiven, niet of je ze al dan niet moet verhogen of verlagen.'

Veel jongeren hebben een heel negatief toekomstbeeld. Wat zegt u tegen zij die bezorgd zijn over hun pensioen?

'Dat moet niet de grootste bekommernis zijn. Ik zou me meer zorgen maken over de klimaatopwarming en de teloorgang van de liberale democratie in de wereld. Maar nog even over de staatsschuld: in België is die vooralsnog houdbaar. Het is een goed voorbeeld van hoe ik verwacht dat studenten conceptueel nadenken en kritische vragen moeten stellen bij te dramatiserende uitspraken. Momenteel bedraagt onze staatsschuld 105% van het bbp. Maar als lagere schuld beter is, waarom dan niet naar nul? (lacht) De standaard van 60% is volledig arbitrair bepaald.'

'Dat betekent echter niet dat er geen probleem is. Dat ons toekomstig tekort te groot is, daar is geen twijfel over. Maar een sanering van de overheidsfinanciën is niet kosteloos: iemand moet inleveren. Die boodschap wordt niet vaak gebracht.' ☹

ERASMUSERLEBNISSEN

tekst
beeld

Félicitée Bimina
Sousanna Zacharian
Antonia Kuhn
Kaat Peters

In 'Erasmuserlebnissen' worden de avonturen en tips van een Belgische student die een Erasmuservaring heeft in het buitenland naast die van een buitenlandse student die aan de KU Leuven studeert geplaatst. Deze editie: Duitsland.

Kaat Peeters zit in haar derde bachelor Nederlands/Duits aan de KU Leuven en studeert momenteel een semester in Leipzig. Antonia Kuhn studeert voedingswetenschappen aan de universiteit van Hohenheim en neemt dit jaar een aantal vakken op in Leuven. Ze vertellen beiden over hun ervaringen met studeren in het buitenland.

Hoe bevalt Leipzig je?

Kaat: 'Ik vind het hier heel leuk. Momenteel zelfs iets leuker dan België. Alles is best dichtbij en er is veel te doen in de buurt. Leipzig is een iets grotere stad dan Leuven, en het openbaar vervoer is hier veel beter.'

Wat was het grootste obstakel dat je moest overwinnen toen je in het buitenland ging studeren?

Kaat: 'Ik denk de taal. In Leuven kreeg ik al les in Duits, maar je merkt hier wel echt het verschil tussen iemand die een moedertaalspreker is en iemand die dat niet is. De mensen praten hier gewoon zo snel dat ik vaak moet vragen of ze nog eens willen herhalen wat ze net gezegd hebben.'

Is er een verschil in de manier van lesgeven?

Kaat: 'Er zijn best veel verschillen. De lessen duren hier allemaal anderhalf uur. Je hebt dus geen pauze, maar je hebt wel altijd een half uur tussen elke les. Ook kloppen ze aan het einde van elke les op tafel, alsof we in een cantus zitten (lacht). Het feit dat hier tien keer meer literatuurstudenten zijn dan in Leuven is zot. Taal- en Letterkunde is best een kleine richting in Leuven vergeleken met de andere richtingen, maar hier in Leipzig gebeurt het regelmatig dat je geen plaats hebt om te zitten in de overvolle aula's.'

Wat was de grootste cultuurshock?

Kaat: 'Er zijn verschillende faculteiten in de stad, maar iedereen in Leipzig heeft op dezelfde campus les. Je gaat alleen naar je faculteit om iets administratief te regelen. Die manier van studeren geeft je een echt universiteitsgevoel.'

Is er iets dat je mist vanuit je thuisstad?

Kaat: 'De fakbars. Ze hebben dat hier wel, maar niet om te dansen. Dat is om te zitten en te drinken. Als je wilt dansen moet je naar een buurt gaan waar clubs zijn, maar dat heeft dus niks te maken met studenten. Je moet er betalen voor de inkom, dat haalt de pret eraf.'

En wat vind jij van Leuven?

Antonia: 'Ik vind Leuven een heel mooie stad. Ik was gefascineerd door het stadhuis, met al die standbeeldjes. Het is hier ook heel groen, ik kan er gigantisch van genieten me in een park te zetten.'

Antonia: 'Huisvesting, zou ik zeggen. Ik had heel veel moeite om een kot te vinden. Ik had me immers eerst opgegeven voor een kamer in een residentie, maar ik kreeg er geen. De procedure om een kamer aan te vragen begreep ik niet helemaal, omdat het hier anders is dan in Duitsland.'

Antonia: 'Ik heb het gevoel dat de profen in Leuven dichter bij de studenten staan, ze vinden het absoluut niet erg om vragen te beantwoorden. De lessen die ik volg zijn met een heel kleine groep, je kan dus altijd gewoon je hand opsteken en een vraag stellen. Dat vind ik heel leuk.'

Antonia: 'Het feit dat iedereen naar huis gaat elke vrijdag. Elke vrijdagavond wandelen er een hoop mensen richting het station. Dat vind ik een grappig zicht. Duitsers zijn soms ook minder ruimdenkend, of niet zo gastvrij. Voor de rest zijn Duitsland en België verrassend gelijkwaardig.'

Antonia: 'Ja! Duits brood. Zeker de pretzels die je bij de bakker kan halen. Ja, die mis ik echt gigantisch hard.' ☹

Queer personages op het witte doek: 'Er zijn al heel wat stappen gezet, maar er is nog een grote groeimarge'

De LGBTQ+-representatie in de media gaat er gestaag op vooruit, maar er is nog groeimarge. 'Diversiteit achter de schermen is cruciaal om de blinde vlekken zichtbaar te maken.'

tekst **Femke Beutels**
Nina Claeys
Kimberly Vrancken
beeld **Darlee Urbiztondo**

Op 5 november ging het jaarlijkse holebifilmfestival van start. Zo'n evenementen zijn volgens het festival nog steeds broodnodig, zei organisator Freddy Verkammen daar al over in *Veto*. Naar eigen zeggen stellen de organisators dagelijks vast dat dat het niet evident is voor jongeren om uit de kast te komen.

Ook in de media blijken er nog uitdagingen. 'Er zijn al heel wat stappen gezet, maar er blijft nog een grote groeimarge', verklaart Paul Notelteirs, mediajournalist bij *De Morgen*.

Bewogen geschiedenis

De LGBTQ+-representatie in de media gaat er gestaag op vooruit. Tot de jaren zestig was er een periode van onzichtbaarheid omtrent LGBTQ+-personages. 'In Hollywood bestond er een *production code*, waarbij de sector een preventieve censuur oplegde', vertelt Alex-

ander Dhoest, professor aan de UAntwerpen en juryvoorzitter van Holebikort. 'Daarna verliep er een parallelle evolutie waarbij zowel de holebibeweging als queer cinema meer mainstream werd.'

'De kleinste nuance kan al een verschil maken'

— Affie De Cooman, student Animatiefilm aan LUCA School of Arts

Dhoest vertelt dat er begin jaren negentig een beweging op gang kwam van onafhankelijke queer films. 'Queer werd toen nog gebruikt als scheldwoord om een gemarginaliseerde groep aan te duiden. Vandaag wordt die term echter gebruikt in de *community* zelf, en dan vooral door jongeren.'

Als er toch representatie was, dan was die volgens Dhoest echter vaak gestereotypeerd.

'Homoseksuele personages werden vroeger heel sissy of "verwijfd" afgebeeld, en het liep vaak slecht af voor hen.'

Zo'n stereotypen kunnen stigmatiserend werken, zegt ook Notelteirs. 'Als kind zag ik op televisie enkel personages die homoseksuele clichés bevestigden. Ik wist toen al dat ik niet hetero was, maar kromp telkens ineen bij het zien van die beelden en wou steeds zeggen: "Ja, maar, ik ben niet zo". Vandaag merk ik wel een evolutie in de goede richting bij kinderseries.'

Dat zegt ook Affie De Cooman, student Animatiefilm aan LUCA School of Arts. 'Bij animatiefilms of -series moet je soms overdrijven. Daarom zien personages er vaak *gendered* uit. In nieuwere films merk ik gelukkig dat er steeds meer tegen de stroom wordt ingegaan.' Zelf hoopt De Cooman in zijn toekomstige creaties gendernormen meer uit te dagen, al erkent hij dat dit niet altijd vanzelfsprekend is.

Daarnaast benadrukt hij het belang van identificatie. 'Wanneer je een film maakt, moet je die altijd afstemmen op je doelpubliek. Het is belangrijk dat zij zich gerepresenteerd voelen in het verhaal dat je brengt. Anders loop je het risico dat mensen gewetst worden. De kleinste nuance kan al een verschil maken.'

Anders gekleurd

Vaak focussen films op de uitdagingen waar queer personages tegenaan lopen, zegt Dhoest. 'Queer films zijn vaak deprimerend, omdat ze slecht aflopen. Er zijn veel holebi's die gewoon komedies willen kijken, of een kerstfilm met een LGBTQ+-personage.' Ondertussen zijn er al heel wat series en films te vinden die de focus verleggen naar de andere kanten van het queer-zijn, al zijn ook die niet immuun voor kritiek. Ze lopen het risico om utopisch te zijn.

Een voorbeeld van zo'n utopische serie is *Anne+*: bijna alle karakters maken deel uit van de LGBTQ+-gemeenschap. Homofobie krijgt bovendien geen of amper plaats in de serie. 'Homofobie komt heel bewust niet bij de hoofdpersonages voor. Iedereen mag zijn wie hij, zij of hen wil en wordt daar nooit vreemd om aangekeken', zegt Hanna Van Vliet, regisseur *Anne+*, in een interview met de Nederlandse krant *Winq*.

Realistisch is het niet, maar toch is het nodig dat ook deze verhalen bestaan, meent Notelteirs. 'Denk aan *Call Me By Your Name*, een film die zich afspeelt in de jaren tachtig. Toch komt de hiv-crisis er bijvoorbeeld niet in beeld.'

'We mogen niet te radicaal roepen dat iets fout is'

— Alexander Dhoest, professor diversiteit in media (UAntwerpen)

'Maar niet elke film moet alles doen', voegt Notelteirs daaraan toe. 'Ook bij heterofilms bestaat er een breed scala aan verhalen: van puur romantische films tot verhalen die maatschappelijke problematieken in beeld willen brengen', aldus Notelteirs. 'We mogen niet onderschatten dat queer verhalen die misschien klef aanvoelen, al een politiek statement maken door simpelweg te bestaan. Queer rechten zijn nog maar in enkele landen verworven, maar dat is nog steeds een sterke minderheid.'

Diversiteit behind the scenes

De vraag blijft of LGBTQ+-rollen ook door queer acteurs mogen worden vertolkt, en vice versa. 'Representatie is zo belangrijk, ook door acteurs die zelf queer zijn', benadrukt De Cooman.

Toch is het gevaarlijk om te eisen dat enkel queer acteurs die rollen mogen invullen; dat zou volgens Dhoest te beperkend zijn. 'Een filmmaker die toevallig queer is, zal ook niet enkel films over queerness willen uitbrengen, zegt ook De Cooman. 'Ik weet niet of ik mezelf als queer filmmaker zou bestempelen, ik vind het fijner om gewoon artiest te zijn.' Bovendien ontstond deze discussie nog maar recent.

voegt Dhoest eraan toe. 'Dat hangt samen met de stereotypering van vroeger, die er vaak insloep omdat er enkel vanuit een blik van buitenaf gekeken werd. Het is een stukje van de puzzel.'

Labels zijn niet altijd negatief

Mediaprodukten worden al snel onder het label 'LGBTQIA+' geplaatst van zodra er elementen van *queerness* getoond worden, zegt Notelteirs. Maar dat heeft zowel voor- als nadelen. 'Als je jong en queer bent, ga je daar vaak bewust naar op zoek. Labels kunnen dan zeker nuttig zijn,' vertelt Notelteirs. Het bestempelen van media als queer helpt kijkers om de films te vinden waarin ze zichzelf herkennen en werkt op die manier positief.

Toch haalt Notelteirs ook de nadelen van deze labels aan. Voor hem knelt het schoentje bij verhalen die een queer hoofdpersonage hebben, maar waar het verhaal niet begint en eindigt bij het queer zijn. 'Series met enkel heteroseksuele personages noemen we ook geen straight reeks.'

Een queer protagonist spreekt nog steeds een meer nichepubliek aan, zegt Dhoest. 'De protagonist moet lijken op het doelpubliek dat de makers zich inbeelden, en dat publiek is vaker dan niet hetero,' legt Dhoest uit.

Ook De Cooman benadrukt dat de focus bij mainstream animatiefilms ligt op het behalen van goede kijkcijfers: 'In de volwassenenindustrie is er al meer ruimte voor diversiteit, al is er überhaupt weinig animatie voor volwassenen, behalve auteursfilms, maar die zijn heel niche. Dat is niet wat er in de grote bioscopen gedraaid zal worden.'

De ideale representatie?

Volgens Notelteirs is de ideale representatie een combinatie tussen kleeft, geromantiseerde tienerliefde, zoals in *Heartstopper*, en een maatschappijkritische toon. Hij vindt het nodig dat er films zijn die hetero's informeren over de ervaringen van queer personen.

Voor De Cooman is de ideale representatie dan weer eerder een die stereotypes in vraag stelt: 'Stereotypen mogen niet bevestigd worden, want hoe meer je ze bevestigt, hoe sterker je ze maakt.' Voor hem moeten films en series vooral *peer reviewed* en genuanceerd zijn.

Dhoest ten slotte: 'We mogen niet te snel en te radicaal roepen dat iets fout is, want voor sommigen kan dat hun beeld ten slechte veranderen. Wat een film voor iemand betekent is echt verschillend van individu tot individu.' ☺

Kunstmatig laag collegegeld bevordert sociale ongelijkheid

Volgens filosoof Lode Cossaer is het huidige systeem voor subsidies van hoger onderwijs onrechtvaardig. Volgens hem wordt collegegeld kunstmatig laag gehouden, wat ongelijkheid en de verspilling van publieke middelen bevordert.

tekst **Lode Cossaer**
beeld **Bavo Nys**

Kinderen uit financieel stabielere milieus halen meer voordeel uit de mogelijkheden die gratis hoger onderwijs bieden. Uit onderzoek van Nobelprijswinnaar James Heckman blijkt op basis van Deense en Amerikaanse data dat sterk gesubsidieerd onderwijs de sociale mobiliteit verlaagt. Dat is het geval omdat de sociaaleconomische achtergrond van jongeren daardoor een nog grotere invloed krijgt op hun studiekeuze. In termen van gelijke kansen valt het kunstmatig goedkoop maken van hoger onderwijs eerder een gefaald project te noemen.

De belastingen die hoger onderwijs financieren gaan vooral naar studenten die uit goede milieus komen. Dat betekent dat jongeren die op hun achttien jaar direct gaan werken, betalen voor subsidies aan leeftijds-genoten die later hoogstwaarschijnlijk veel rijker zullen worden.

Het feit dat studenten uit financieel stabielere gezinnen disproportioneel profiteren van de subsidies, terwijl anderen de investeringen zelf moeten bekostigen, als ze bijvoorbeeld als loodgieter of *mechanici* zouden beginnen, maakt het systeem fundamenteel onrechtvaardig.

Maatschappelijke verkwisting

Het systeem is ook enorm verkwistend. Slechts een derde van de studenten die aan een bacheloropleiding beginnen, haalt het diploma binnen de voorziene drie studie-jaren. Een vierde behaalt uiteindelijk geen diploma, ondanks de aanzienlijke subsidies die hen ondersteunen. Veel mensen proberen een opleiding waarvan we weten dat ze nooit de eindmeet zullen halen. Een verstandiger beleid zou zijn om de collegegelden te verhogen en tegelijkertijd een systeem van hogere beurzen op te zetten voor jongeren uit minder kapitaalkrachtige gezinnen.

Het zou de middelen eerlijker verdelen: vooral degenen met intellectuele capaciteiten maar beperkte financiële middelen door familiale omstandigheden, zouden extra steun

ontvangen. Dat in plaats van de huidige massasubsidies die ook bij jongeren uit rijkere gezinnen terecht komen. Hoe meer we aan kruissubsidiëring kunnen doen, hoe meer kansen ontstaan voor de minderbedeelden.

Verstoord signaal

Verder is er de sociale inefficiëntie van het huidige subsidiemodel, zoals Bryan Caplan aantoonde in zijn boek *The Case Against Education*. Onderwijs fungeert vooral als een 'signaal' voor werkgevers dat een student bepaalde capaciteiten bezit, maar veel onderwijs draagt weinig bij aan daadwerkelijke opbouw van vaardigheden.

Door het overmatig subsidiëren van het signaleringsproces creëren we geen substantiële meerwaarde in de vorm van relevante vaardigheden voor de arbeidsmarkt, maar versterken we alleen de concurrentie om diploma's.

Die voortdurende opwaartse diplomarace heeft een cumulatief effect. Naarmate steeds meer mensen investeren in opleiding zonder dat die

meer relevante vaardigheden oplevert, drijven we elkaar op in diploma's zonder dat het maatschappelijke rendement toeneemt. Door zoveel geld in een systeem te pompen dat vooral draait om het signaleren van bekwaamheid zonder effectieve kapitaalopbouw, creëren we een sociaal inefficiënt en kostbaar proces.

Eigen verantwoordelijkheid

Tot slot is het zo dat wie hoger onderwijs succesvol aflegt, veel kans maakt op een hoger inkomen. Ze kunnen dus gerust zelf voor deze investeringen instaan door leningen of kapitaalcontracten. In zo'n markt wordt het risico gelegd bij banken, die door gedegen risicoanalyse kunnen inschatten of de studies van studenten hun toekomstig inkomen zullen verhogen.

Het zou logisch zijn dat studenten die hun opleiding als investering in zichzelf zien, de kost ook zelf dragen, net als een loodgieter die leent om te investeren in eigen gereedschap. Als een student niet verwacht dat zijn studie meerwaarde biedt, waarom zou de belastingbetaler dan voor die studie moeten betalen?

Kapitaalcontracten, waarbij financiers een afgesproken percentage van het toekomstige inkomen ontvangen, kunnen daarbij ook een optie zijn voor risicoaverse studenten om het risico te verdelen tussen de student en de financier.

Kortom, de hoge subsidies voor hoger onderwijs zijn niet alleen onrechtvaardig, maar leiden tot onnodige uitgaven en vergroten de ongelijkheid. Door over te stappen op financieringsmodellen die private investeringen en eigen verantwoordelijkheid centraal zetten, kunnen we een efficiënter en eerlijker systeem creëren. Dat zou sociale mobiliteit wel mogelijk maken. ☺

Lode Cossaer is filosoof.

Deze opinie bevat de mening van de auteur. Wil je graag reageren op dit stuk, of heb je een andere mening die de wereld moet horen? Stuur een lezersbrief naar [Veto](mailto:opinie@veto.be) via opinie@veto.be.

Jouw rechten in dronken toestand: 'Alcohol is geen excuus voor het plegen van misdrijven'

In 'Jouw recht uitgelegd' doorprikt *Veto* de bubbel van de juridische wereld. Deze keer: is dronkenschap een excuus voor het plegen van misdrijven?

tekst **Manon Capelle**
Amber De Gheselle
Cleo Croonenberghs
beeld **Sousanna Zacharian**

Het semester is intussen in volle gang: dagelijkse bibsessies en nachtelijke escapades wisselen elkaar af. Die laatsten leiden soms tot noemenswaardige taferelen en gekke verhalen: een vechtpartij op de Oude Markt, gestolen verkeersborden, wildplassen... Het lijkt voor sommigen haast de normaalste zaak van de wereld.

Uit onderzoek van het Vlaams Expertisecentrum Alcohol en Drugs naar middelengebruik bij studenten uit 2021 bleek dat 35 procent van de studenten zich minstens maandelijks dronken voelde. Bij 10,8 procent van de studenten gebeurde dit minstens wekelijks. Dat studenten durven drinken, weten we al langer dan vandaag. Of ze hun rechten kennen wanneer ze zich in deze kwetsbare toestand bevinden, is echter minder zeker. Is dronken zijn een excuus om strafbare feiten te plegen?

'De wet spreekt niet over een verminderende toerekeningsvatbaarheid, in het geval van alcohol of drugs', vertelt Andreo Gooris, jurist aan het Leuvense Instituut voor Strafrecht (KU Leuven). 'Vrijwillig dronkenschap is echter geen excuus voor het plegen van strafbare feiten.'

1. Vrijwillig dronkenschap

'Wanneer iemand vrijwillig alcohol of andere drugs consumeert en vervolgens een misdrijf pleegt, zal hij daarvoor kunnen worden gestraft', vertelt Gooris. Breng je jezelf op bewuste wijze in besonken toestand, dan gaat het recht er dus vanuit dat je wist dat je je mogelijk roekelozer zou gedragen. 'Je blijft strafbaar voor zowel opzettelijke als onopzettelijke misdrijven als je alcohol gebruikt', verduidelijkt Raf Verstraeten, professor strafprocesrecht.

'In principe weten mensen wat er kan gebeuren als je onder invloed bent van alcohol. Met andere woorden: je weet waar je aan begint', zegt Inge Jeandarme, professor gerechtelijke geestelijke gezondheidszorg en forensisch psychiater. De alcohol als dader aanwijzen, maakt je niet minder verantwoordelijk voor je daden.

'Je oordeel van wat goed en slecht is, kan vervormd raken onder invloed van alcohol', vertelt Lore Mergaerts, professor rechtspsychologie. Ogenscheinlijk kleine delicten kunnen zo al snel grote gevolgen uitlokken.

'Openbare dronkenschap is op zichzelf strafbaar. Daarnaast zijn GAS-boetes in veel gevallen mogelijk voor lichte criminaliteit die het gevolg is van dronkenschap', vertelt Gooris. Het feit dat je onder invloed bent tijdens het plegen van het misdrijf zal, in de regel, niet zorgen voor een zwaardere of lichtere straf dan gewoonlijk.

2. Onvrijwillig dronkenschap

Wat dan als je niet zelf je dronkenschap hebt veroorzaakt, bijvoorbeeld omdat je het slachtoffer werd van spiking? Dan is het natuurlijk een heel ander verhaal. 'Word je tegen je zin dronken gevoerd, dan kan het misdrijf niet aan jou worden toegerekend', verduidelijkt Gooris.

Je zou kunnen stellen dat je de fout dan niet per se zelf hebt gemaakt. In de praktijk wordt dat argument echter niet steeds door de rechter aanvaard. 'Je moet aannemelijk maken dat je eigen vrije wil werkelijk volledig was uitgeschakeld. Je mag dus in geen enkel opzicht hebben bijgedragen aan je dronkenschap of er mede de oorzaak van zijn, om je op deze grond te kunnen beroepen', zegt Verstraeten.

Kan je dat aantonen, dan acht het recht je niet verantwoordelijk voor de daden die je in die toestand hebt gepleegd: je wordt op het moment van de feiten tijdelijk als 'ontoerekeningsvatbaar' beschouwd. Je bent namelijk niet volledig jezelf, maar een kwetsbaardere versie. 'De politie moet daarom ook aandacht geven aan de intoxicatie die potentieel gevaarlijk is voor de persoon zelf', vertelt Jeandarme.

3. Politie

De politie wordt steeds vaker met verwarde mensen onder invloed geconfronteerd. Wanneer de politie jou op straat tegenkomt in een besonken toestand, kunnen ze in principe een alcohol- (en drug)test afnemen.

Als een politieagent iets van die persoon wil weten, bijvoorbeeld via een verhoor, is het voorzichtigheid geboden. 'De besluitvorming van besonken personen is immers niet wat ze moet zijn. Daarnaast kan alcohol een invloed hebben op de werking van het geheugen, wat dus ook een impact kan hebben op de kwaliteit van de verklaring', verduidelijkt Mergaerts.

De persoon in kwestie moet in nuchtere toestand kunnen beslissen wat hij verklaart, of hij een advocaat wil en welke positie hij wil innemen voor zijn verdediging. Daarom wacht de politie best tot de persoon zijn roes heeft uitgeslagen. ☺

Dit is geen juridisch advies. Mogelijke nuances en uitzonderingen werden achterwege gelaten.

Auteurs Dimitri Verhulst en Toni Coppers geven boekentips

In 'Dubbel Geboekt' vertellen twee prominente figuren over een boek dat hun leven heeft gekleurd. In deze editie delen auteurs Dimitri Verhulst en Toni Coppers hun boekentips.

Een favoriet boek kiezen blijkt ook voor **Dimitri Verhulst** een lastige opgave. 'Wat vandaag mijn favoriete boek is, zal dat niet morgen zijn. Maar vandaag kies ik voor *Het Sprongbeen* van Albertine Sarrazin.'

Het boek is semi-autobiografisch en gaat over een Franse, jonge vrouw die verkracht is door haar stiefvader. Daardoor heeft ze een wilde jeugd en komt ze in de jeugdgevangenis terecht. Later ontsnapt ze uit de gevangenis door van de derde verdieping te springen en vindt ze de liefde. 'Ik voel me ontzettend verwant met haar, want ik heb zelf nog in een jeugdinstelling gezeten. Ook het gegeven dat je vanuit het grootste stinkgat van het bestaan toch nog in de poëzie kan belanden spreekt mij hard aan', zegt Verhulst.

Liefde voor Sarrazin

'Ik heb het boek leren kennen door de verfilming. Het is al drie keer verfilmd, maar geen enkele was echt succesvol. Ik maak dus nog altijd kans om de vierde verfilming te maken', lacht Verhulst. 'Het was op het filmfestival van Vlissingen, dat festival is gespecialiseerd in boekverfilmingen, dat ik de film

voor de eerste keer heb gezien. Ik ben toen de schrijver beginnen lezen, want ik kende ze niet. Sindsdien zit ze in mijn hart, en ze zit daar goed.'

Die liefde voor Sarrazin toont Verhulst

'Schrijvers zijn zoals kaas of wijn'

— Dimitri Verhulst

ook aan met zijn boek *Hebben en Zijn*. 'Dat boek speelt zich af in het hiernamaals en een van de personages heet Albertine. Zij is ook op dezelfde manier gestorven als Albertine Sarrazin. Het is dus een soort hulde aan die vrouw. Een knipoog naar haar.'

'Haar leven is mij niet helemaal onbekend. Mijn jeugd was gelijkaardig aan die van haar. Ze is niet geschoold en is makkelijk weg te duwen als een stuk krapuul, terwijl ze weinig schuld heeft aan de plaats die zij inneemt in het leven. En toch gaat zij die schoonheid opzoeken in kunst en heeft ze het lef om te geloven in de liefde, dat vind ik een heel mooie boodschap. Dat is ook heel hard aanwezig in haar werk. Alleen daarom vind ik haar al zo de moeite.'

naar identiteit, liefde, vrijheid en het toelaten van kwetsbaarheid in je leven', zegt Coppers. 'Dat zijn dingen waarnaar we allemaal op zoek gaan.'

Liefde gevonden

Coppers vormt daarop geen uitzondering. Het boek werd hem aangeraden toen hij alleenstaande vader was, met de belofte dat het zijn leven zou veranderen. 'Ik hoopte toen wel dat er iets zou gebeuren in mijn leven.' Wat hij niet wist, was dat zijn toekomstige vrouw *Nachttrein naar Lissabon* ook aangeraden had gekregen. 'Het is niet *De Vinci Code*, dus het was puur toeval dat we het allebei net gelezen hadden', deelt hij. '*Nachttrein naar Lissabon* is het boek dat me bij mijn vrouw heeft gebracht.'

'Dat is een herinnering die verbonden blijft met die eerste lezing', gaat Coppers verder. Maar dat betekent niet dat een tweede lezing geen plezier meer geeft. 'Goede boeken hebben zoveel lagen of bieden zoveel herkenning, dat je ze moeiteloos opnieuw kan lezen', vindt hij. 'Het is als het herbekijken

'Vaak zijn jonge schrijvers niet interessant. In muziek zijn hemelbestormers vaak jonge gasten, maar niet in literatuur. Schrijvers zijn zoals kaas of wijn, die moeten oud worden. Maar Sarrazin was een negentienjarige meid. Zij is ook geen hemelbestormer gebleken, want niemand kent haar. Maar er kwam zo'n ongelooflijke *power* uit die jonge vrouw. Zij is een van die zeldzame schrijvers waar-

bij ik de kracht van de jeugd voel en toch ook weet dat dat iets wordt. Het is ontzettend jammer dat ze op dertigjarige leeftijd is gestorven en dat we dat nooit mee hebben mogen maken.'

van een serie: je weet hoe het afloopt, maar het gevoel is fijn. Alsof je onder een wollen deken kruipt in de winter.'

De thema's die Mercier aanhaalt laten ook hun sporen na in Coppers' literatuur. 'Waar de invloed precies begint en eindigt, kan ik niet zeggen. Maar de vraag – waar eindigt de vrijheid van de één en begint die van de ander – zoek ik vaak op in mijn werk', vertelt Coppers. 'Net als het mysterie dat in elk le-

'Het is alsof je onder een wollen denken kruipt in de winter'

— Toni Coppers

ven zit, als je er maar oog voor hebt.'

Toch omschrijft Coppers het boek niet lichtjes als levensveranderend, zoals hem destijds werd verteld. 'Ik zou wel zeggen dat het een boek is dat op een literaire manier nadenkt over wat het betekent om te leven.' Het is ook een traag boek, dan wel bewust traag, vult Coppers aan. 'Het dwingt je om voor jezelf wat te vertragen. Dat gebeurt soms te weinig.' ☺

'Eens we ouder worden, vergeten we te vaak het kind in onszelf'

In 'Wat nu?' blikt *Veto* terug op de studententijd van prominente personen van enkele jaren geleden. In deze editie vertelt Kobe Van Herwegen over zijn passie voor goochelen, het leven als Ketnetwrapper en zijn studies aan het RITCS.

tekst
beeld
**Armani Snoeys
Steven Hendrix**

Kobe Van Herwegen, bekend van onder andere *De Pretroulette* en *Abrakodabra*, was al actief bij Ketnet toen hij nog maar tien jaar oud was. 'Ik heb dat lang gedaan, tot ik vond dat mijn rol bij Ketnet uitgespeeld was', zegt Van Herwegen. 'Dan ben ik andere oorden gaan opzoeken. Maar een van de mooiste herinneringen in mijn leven blijft het moment wanneer ik te horen kreeg dat ik *Abrakodabra* mocht maken.'

Abrakodabra

'Het programma *Abrakodabra* was al een grote droom als kleine jongen. Ik kreeg ook *carte blanche* van Ketnet en kon echt maken wat ik wou. Dat was geweldig', vertelt Van Herwegen. 'Ook op de jaren als Ketnetwrapper kijk ik natuurlijk met veel warme en positieve gevoelens terug. Dat is een van de mooiste dingen die je in je leven kan doen, want je bent vriend van ieder kind. Je krijgt daar ook zoveel kansen en mogelijkheden.'

Ketnetwrapper worden was voor Van Herwegen een doelbewuste keuze. 'Sinds mijn zes jaar was ik gebeten door al wat met goochelen te maken had. Mijn grote droom was een eigen goochelprogramma op televisie. Maar dat zou ik niet zomaar *out of the blue* krijgen', zegt hij. Dus werd hij Ketnetwrapper.

'Vlaanderen is te klein om je op een niche te focussen'

Die liefde voor goochelen draagt Van Herwegen al heel lang met zich mee. 'Als kind was ik gefascineerd door het circus en alles wat daarmee te maken had. Vanwaar dat komt, weet ik niet. Ik was een kind met heel veel fantasie en ben dat nu nog steeds (*lacht*). Ik vind het belangrijk dat je dat zo-

lang mogelijk probeert vast te houden. Eens we ouder worden, vergeten we te vaak het kind in onszelf.'

Die passies werden eerst niet door iedereen begrepen. 'Toen ik zei dat ik iets wou doen met goochelen, zeiden mijn ouders: "Ga meer eerst studeren, jongen". Ik heb het uiteindelijk mogen proberen en ben heel dankbaar dat ze mij die kans hebben gegeven. Maar Vlaanderen is te klein om je op een niche te focussen, dus je moet er wel andere dingen bij nemen.'

Liever achter de schermen

Ketnet heeft ook deels de studiekeuze van Van Herwegen bepaald. 'Na mijn humaniora heb ik een tussenjaar genomen, omdat ik niet wist wat ik wou studeren. In dat jaar ben ik bij Ketnet terechtgekomen en wist ik dat ik iets met televisie wou studeren. Ik had dus een redelijk goed idee wat ik wou doen, eens ik aan mijn studies begon.'

Van Herwegen is afgestudeerd als regie-assistent aan het RITCS in Brussel. 'Ik wou meer te weten komen over hoe televisie werkt achter de schermen, want ik sta er vaak voor. Het is daar dat ik merkte dat ik het liefste achter de camera werk.'

Van Herwegen benoemt zijn studententijd als vrij saai: 'Ik was niet de man van de studentenfeesten. Dat kwam ook vooral door die combinatie met werken.' Die combinatie was voor Van Herwegen heel zwaar, maar heeft hem heel veel bijgeleerd. 'Ik heb dat nooit als een belemmering gevoeld of ik heb geen spijt dat ik geen normale studententijd had. Ik heb andere dingen meegemaakt.'

Wat hij niet op kot zat, vond Van Herwegen niet erg. 'Het voordeel van pendelen is dat je kan studeren op de trein. Bij mij was dat ofwel voor school ofwel teksten leren voor *Spring*.'

Bezige bij

Momenteel is Van Herwegen met verschillende zaken bezig. 'Op acteervlak ben ik bezig met opnames voor zowel een nieuwe reeks op Ketnet als voor een theaterstuk *Hoog in de Lucht*. Daarnaast ben ik scenario's aan het schrijven voor televisie en theater en heb ik onlangs een stem ingesproken voor de film *Sonic*. Het waren enkele drukke maanden, maar de combinatie van al die dingen maakt het draaglijk.'

Desondanks wordt Van Herwegen steeds minder herkend op straat. 'Als ik nu nog herkend word is dat meestal door de oudere generatie die met mij opgegroeid zijn. Vroeger waren dat kinderen en kon ik rond het einduur van de scholen niet meer naar buiten.' Zelf vindt Van Herwegen het niet erg om minder herkend te worden. 'Anonimiteit is echt een luxe om in te leven.'

'Zorg dat je je diploma haalt, maar doe er dan vooral mee wat je zelf wilt'

'Ik ben dan ook blij dat de sociale media toen nog gering waren', voegt Van Herwegen eraan toe. 'Ik denk dat de druk anders veel hoger had gelegen bij ons. We hadden geen weet van *likes* op foto's of volgers op sociale media. Daar ben ik heel blij om.'

Dat advies geeft Van Herwegen nu ook aan studenten. 'Maak je dromen waar en ga ervoor! Als je het gevoel hebt dat je een andere richting moet uitgaan, dan moet je dat vooral doen en niet kijken naar de rest. Het leven is te kort om ongelukkig te zijn. Dus studeer, zorg dat je je diploma haalt, maar doe er dan vooral mee wat je zelf wilt.' ☺

'Ik hang niet vast aan een comité dat alles controleert op politieke correctheid'

De absurde situaties die Jan Eelen met zijn cast tot leven wekte, maken zodanig deel uit van het collectieve geheugen dat we vandaag nog durven zeggen: 'Wat daar gebeurde was precies *In de Gloria*.'

tekst

**Rutger Ballet
Ward Van den Bergh**

De programma's van Jan Eelen werden beleefd én worden herbeleefd. Wat begon met de rubriek *Vaneigens* als een onderdeel van *Man bijt hond*, vloeiende voort in eigen reeksen zoals *In de Gloria*, *Het Eiland* en *Callboys*.

Met *In de Gloria* nam Jan Eelen op humoristische wijze de absurditeit van reality-tv op de korrel, terwijl hij in *Het Eiland* een herkenbare, maar pijnlijke blik wierp op de Vlaamse kantoorwereld, vol absurde personages en onsterfelijke quotes zoals 'Ik ben blij dat gij in mijn team zit.'

schrijf wel of help mee.'

'Er zit enorm veel talent samen, wat het extra gevoelig maakt om elkaar voortdurend te beoordelen. Je moet snel kunnen zeggen: "Dat is geen goed idee, dat wel", zonder dat iemand zich belemmerd voelt. Dit is een veilige omgeving, waar je om geen enkel idee belachelijk wordt gemaakt. Het is een kwestie het programma laten ontstaan. En als er in de helft van de dag iets mislukt, moet je snel van koers wisselen.'

'Er is één sketch die ik nu echt niet meer zou doen'

Inmiddels heeft de serie de status van cultklassieker gekregen. Een rode draad in Eelens werk is zijn vermogen om de niet zo doorsnee Vlaming neer te zetten in al zijn eigenaardigheden en onzekerheden. Dat recept verklaart ook het succes van *Callboys*.

Zijn stijl, die dieperliggende maatschappelijke thema's verpakt in gevatte en gedurfde humor, maken de reeksen tijdloos. Momenteel werkt de Leuvense regisseur mee aan een nieuw seizoen van *De Ideale Wereld*. We spreken hem daar tussen het bedenken en uitwerken van sketches door.

Het RITCS

Wat is je rol hier bij *De Ideale Wereld*?

Jan Eelen: 'Bij *De Ideale Wereld* ben ik hoofdredacteur. Dat betekent dat ik erop let dat niemand hier iemand anders de hersenen inslaat. Ik begeleid de scenario's en de montages en zorg dat de sfeer goed blijft. Het is een intensief programma; beslissingen moeten snel genomen worden. Dan helpt het als je daar wat ervaring in hebt. Zelf schrijf ik niet meer van nul, maar ik her-

Wanneer begon je met het schrijven van scenario's?

'De eerste keer dat ik echt scenario's schreef, was pas voor *Het Eiland*. Bij *In de Gloria* ging het meer om richtlijnen dan om echte scenario's — een soort wegenkaart vol zinnestukjes die in verschillende blokken pasten, maar zonder dat elk woord exact vastlag. Bij *Het Eiland* moest alles precies zo op papier staan als het uiteindelijk gezegd werd.'

Had je al vroeg een ambitie om regisseur te worden?

'Nee, als tiener liep ik echt niet constant met een camera rond. Ik heb zelfs eerst drie maanden psychologie gestudeerd aan de KU Leuven, eigenlijk omdat ik dan 's morgens gemakkelijk met mijn vader (*wijlen doctor in de psychologie, red.*) meekon. Maar het was direct duidelijk dat dat niks voor mij was.'

'Daarnaast had ik na al die jaren Leuven zowat gezien. De reden dat ik naar het RITCS ben gegaan, was omdat ik in Brussel wilde wonen. Dus ik ben eerder een studie gaan zoeken die paste

Eelen op het Film Fest Gent 2024.

© Joost Pauwels

bij Brussel dan dat ik bewust voor regie koos. Ik keek wel veel tv, en regie leek me gewoon iets interessants om te doen.'

Was het, met een academische vader, een grote stap om naar een kunststrichting te gaan?

'Bij mijn eerste tussentijdse examens vroeg me ze: "Ben jij de zoon van?" Ik zei: "Nee, nee". Ik had mijn vader daar al verloochend, maar de volgende dag had ik een examen bij een collega met wie mijn vader niet goed overeenkwam, en dat maakte mijn aankondiging dat ik wilde stoppen een stuk gemakkelijker. Uit schuldgevoel ben ik daarna meteen gaan werken om mijn studies terug te betalen.'

'In september ben ik aan het RITCS gestart. Ik wist meteen dat ik daar op mijn plaats zat: als student is dat het heerlijkste gevoel om te hebben. Mijn vader zag natuurlijk ook dat het zo beter was. Plots ging ik me inspannen, zelfs voor elektriciteit — waar ik niets van snapte. Vakken als

filmgeschiedenis en fotografie interesseerden me oprecht. Als ik gemotiveerd was ging het redelijk vanzelf.'

Choqueren om te choqueren

Je werkt al sinds de jaren negentig aan humoristische programma's. Merk je dat humor veranderd is door de jaren?

'Voor mij is het concept van humor niet echt veranderd. Iedereen praat over gevoeligheden en dingen waar je tegenwoordig voor moet opletten, maar mijn theorie is simpel: als je mop of scenario echt grappig is — en humor veronderstelt toch altijd een zekere intelligentie — dan kan het zelfs kwetsend zijn en kom je ermee weg.'

'De problemen beginnen pas wanneer je een slechte mop maakt die kwetst. Het komt erop neer dat je niet zomaar kunt zeggen: "Kijk eens wat wij durven." Het moet slim zijn, of op z'n minst verder gaan dan een platte grap.'

Moet je volgens jou tegenwoordig voorzichtiger zijn bij het schrijven van een scène of sketch, gezien de veranderde gevoeligheden?

'Ik heb dat eigenlijk nog niet zo ervaren. Ik hang niet vast aan een denkbeeldig comité dat alles controleert op politieke correctheid. Door de jaren heen heb ik vertrouwen gewonnen om op mijn eigen gevoel af te gaan. Van alles wat ik heb gemaakt, zou ik — op één of twee uitzonderingen na — alles opnieuw doen, zelfs met de gevoeligheden van vandaag. Elke scène, elke mop uit *In De Gloria*, zelfs die op het randje, zou ik zo nog maken.'

'Dat is een ongelooflijk gezonde periode in ieders leven geweest, maar geen levensbepalende'

'Al is er toch een uitzondering: één sketch zou ik nu niet meer doen. Het gaat om een man die zelfmoord probeert te plegen in een paardenschuur, waar Tom Van Dyck in de rubriek "Hallo Televisie" dan ter plaatse komt. Dat was puur om te choqueren, en tegenwoordig hoort daar sowieso een waarschuwing bij. Die gevoeligheid begrijp ik en kan ik alleen maar toejuichen.'

Denk je dat regisseurs de verantwoordelijkheid hebben om een inclusieve en diverse samenleving te tonen?

'Absoluut. Dat is mij eigenlijk niet gelukt. In *In de Gloria* toonden we de toen doorsnee Vlaming en dat beeld van de samenleving is zeker veranderd. Mijn reeksen zijn redelijk wit en dat vind ik jammer. In Nederland zou er een remake van *Callboys* komen. Net zoals bij ons gingen ze gespeeld worden door vier vrienden die elkaar op de toneelschool leerden kennen. Die groep was diverser dan de onze. Randy zou bijvoorbeeld zwart zijn, maar ik heb daar geen enkel probleem mee.'

Je reeksen zijn voor veel mensen iconisch. Had je tijdens het schrijven het idee dat ze ooit zo'n cultstatus zouden krijgen?

'Nee, helemaal niet. In dat geval hadden we meer artefacten bewaard, en had ik een dagboek bijgehouden. Toen we de reeks maakten waren we ons vooral aan het amuseren. We wisten wel in het geval van *In de Gloria* dat we iets aan het maken waren dat in België redelijk ongezien was. Maar geen haar op mijn hoofd die eraan dacht dat we er twintig jaar later nog over zouden praten.'

Hoe komt het dat de reeksen zoveel oneliners bevatten, die nog geregeld gebruikt worden?

'Ze zijn alleszins niet zo geschreven. Al die quotes zoals "zever, gezever" en "niveau nihil, jong" worden één keer gezegd. Maar ze worden wel gezegd op een moment en met

een intensiteit dat je volledig snapt waarom het personage ze zegt. Ik denk dat die lijnen daarom zo blijven hangen. Ze zijn ook uitgesproken door fantastische acteurs.'

Concurrentie van Netflix

Hoe wist je eigenlijk dat je de geknip-te acteur had voor een rol?

'Ik kende de auteurs altijd goed en zorgde dat het scenario naar hen geschreven was. Bij *Callboys* was dat zo: ik ging met die vier mannen iets doen. Ook voor *Het Eiland* lag de basis bij Wim Opbrouck, Tom Van Dyck, Frank Fockety en Lucas Van Den Eynde (vervangen door Dirk Van Dijk, red.). Ik wist perfect wie wat ging doen. Daarom pakte ik ook elementen uit hun privéleven. Tom was bijvoorbeeld een 'New Waver', die echt rondliep met zwart geschminkte ogen.'

In de zomer was er na twintig jaar de reünie van *Het Eiland*. Wat vond je ervan?

'Het was heel leuk om iedereen terug te zien. De impact van *Het Eiland* is groter op veel mensen dan het op ons is geweest. Je merkt dat ook in die reünie. Dat is een ongelooflijk gezonde periode in ieders leven geweest, maar geen levensbepalende. We zijn nadien allemaal andere dingen gaan doen.'

'Ik dacht: ik ken die quotes van ergens, maar ik wist niet van waar'

'De fans kennen de reeks ook beter dan ons. Ik heb *Het Eiland* amper nog bekeken, Wim zelfs nooit meer. Ik word daar vaak mee geconfronteerd. Op de set van *Callboys* zeiden Matteo Simoni en Stef Aerts quotes uit *Het Eiland* en *In de Gloria*. Ze kennen dat van buiten. Ik dacht dan: ik ken dat van ergens, maar ik wist echt niet van waar.' (lacht)

Tijdens het maken van humorprogramma's kan het al eens voorvallen dat iemand de slappe lach krijgt. Hoe los je dat op?

'Dat is iets vervelend. Een slappe lach komt vaak van een acteur die naar een andere acteur kijkt, die iets perfects aan het doen is. Als acteurs de slappe lach krijgen, doe ik wel alsof ik kwaad word. Maar eigenlijk vind ik dat heerlijk. Het betekent dat de mensen die je graag hebt zich amuseren. Je kan daar eigenlijk niet kwaad om zijn.'

Jan Eelen in het kort

- Studeerde regie aan het RITCS
- Regisseerde *Vaneigens* (1997)
- Schreef en regisseerde *In de Gloria* (2000), *Het Eiland* (2004) en *Callboys* (2016 & 2019)
- Hoofdredacteur van *De Ideale Wereld*

Je bent nu al je hele carrière creatief bezig. Heb je ooit last gehad van een writer's block?

'Niet echt, maar ik weet wel dat het er niet gemakkelijker op wordt. De vijver is de vijver, het hoofd is het hoofd. Je moet blijven lezen en geïnteresseerd zijn in vanalles. Vanaf 7 november laten we bij *De Ideale Wereld* een pauze in. Daarna ga ik langzaam aan opnieuw beginnen met schrijven. Er staan veel ideeën op mijn computer, dus ik moet eigenlijk gewoon eens kiezen wat ik nu ga doen.'

'Er is nu internationaal ook veel meer concurrentie, zoals bijvoorbeeld Netflix. Ik vind dat goed. Je lat wordt alleen maar hoger gelegd, maar het is wel moeilijker om je plaats te vinden.'

Heb je een vaste routine tijdens het schrijven?

'Ja, maar die is veranderd. Vroeger schreef ik altijd 's nachts. Dat heb ik losgelaten sinds ik kinderen heb. De enige routine die voor mij werkt, is redelijk vroeg opstaan. De uren tussen zes en negen zijn voor mij heel goed.'

'En verder is vooral op je stoel blijven zitten belangrijk. Ik weet nu veel beter dat er ook dagen zijn waarop ik niks bruikbaar op papier krijg. Dan is het beter om in je groentetuin te werken of het gras af te rijden en je hoofd helemaal leeg te maken. Daarom heb ik er ook niet zo'n zin in om opnieuw aan een project te beginnen, want zo'n scenario schrijven neemt je leven echt wel in.'

Zou je ooit een format of een programma maken dat specifiek voor sociale media is?

'Dat kan goed zijn, want dat is wel een heel bruikbaar iets, al ben ik de *2DEZIT*'s en de *wtFOCK*'s wel beu hoor. Het voordeel van zo'n format is wel dat je afleveringen van tien tot twaalf minuten kunt maken en aan veel minder wetmatigheden gebonden bent. En het is een veel bereikbaarere manier dan lineaire tv. Dat bevalt mij daar wel aan.'

Iets met kabouters

Je zegt dat je veel ideeën op je laptop hebt staan. Kan je misschien een tipje van de sluier lichten wat we kunnen verwachten van jou?

'Iets met kabouters. (lacht) Voor de rest weet ik het echt niet. Voor mij is het altijd belangrijk dat je het verschil kunt maken, dat je iets anders kunt maken dan wat er is. En met fijne mensen samenwerken natuurlijk.'

En waarom kabouters?

'Omdat ik met Bockie De Repper was gaan eten. Toen ik naar hem keek dacht ik: "Hij zou een perfecte kabouter zijn." (lacht) Er bestaat een boek over kabouters van Rien Poortvliet. Dat heb ik dan nog eens gelezen en het is een fascinerende wereld. We zien wel, zolang het maar een dieperliggende betekenis heeft.'

'*Het Eiland* gaat bijvoorbeeld over machtsmisbruik en wat dat doet met vriendschappen. En bij *Callboys* zitten de strubbelingen bij Woestijnvis er heel hard in. Tijdens de tweede reeks is mijn papa gestorven en dat is er ook in verwerkt.'

'Op voorhand ben je niet van plan zulke dingen erin te steken, maar omdat je als mens op dat moment met verdriet omgaat, sluipt het toch je werk binnen. Zo weet ik dat er iets hoger zit achter wat ik maak, al gaat niet iedereen het zien.'

Oké, dan zullen we nog eens afspreken als er iets met de kabouters gebeurt.

'Ja, misschien bel ik jullie wel. Met een opgeplakte baard kan iedereen een kabouter zijn.' ☺

KU LEUGEN

KU Leugen is *Veto's* satirerubriek. Humoristen, memedeskundigen en draakstekers, wees welkom!

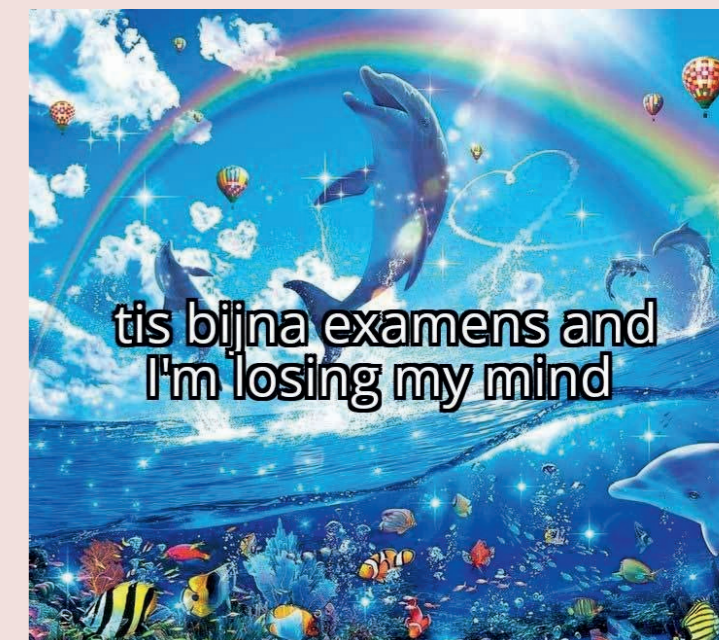

**PROFFEN
WANNEER JE
ÉÉN MINUUT
TE LAAT INDIENT**

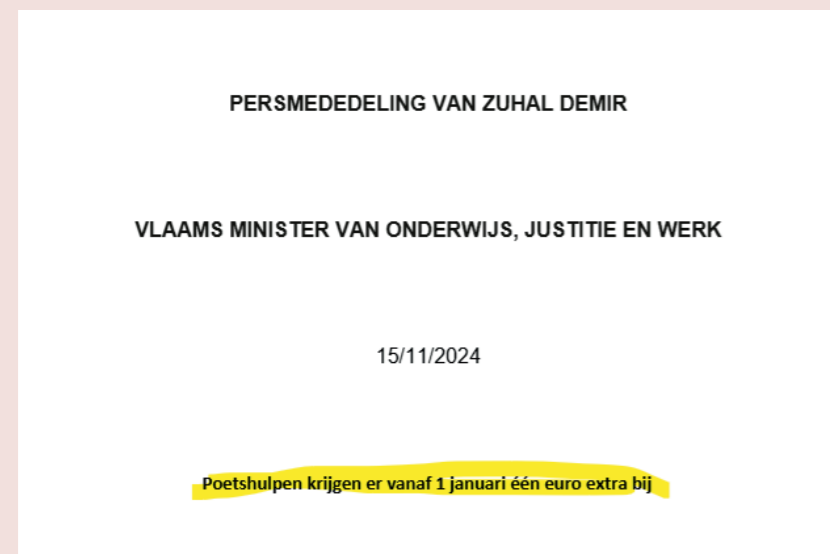
**DE KONING
WANNEER BARTJE
WEER DE
DEADLINE NIET HAALT**

'de Europese ruimtevaartindustrie'

Dit is geen satire. Dit is een echte persmededeling. Soms schrijven de grappen zichzelf, en dat is leuk voor ons, want dan hebben we minder werk aan deze twee pagina's.

'KU Leuven reikt naar de sterren'

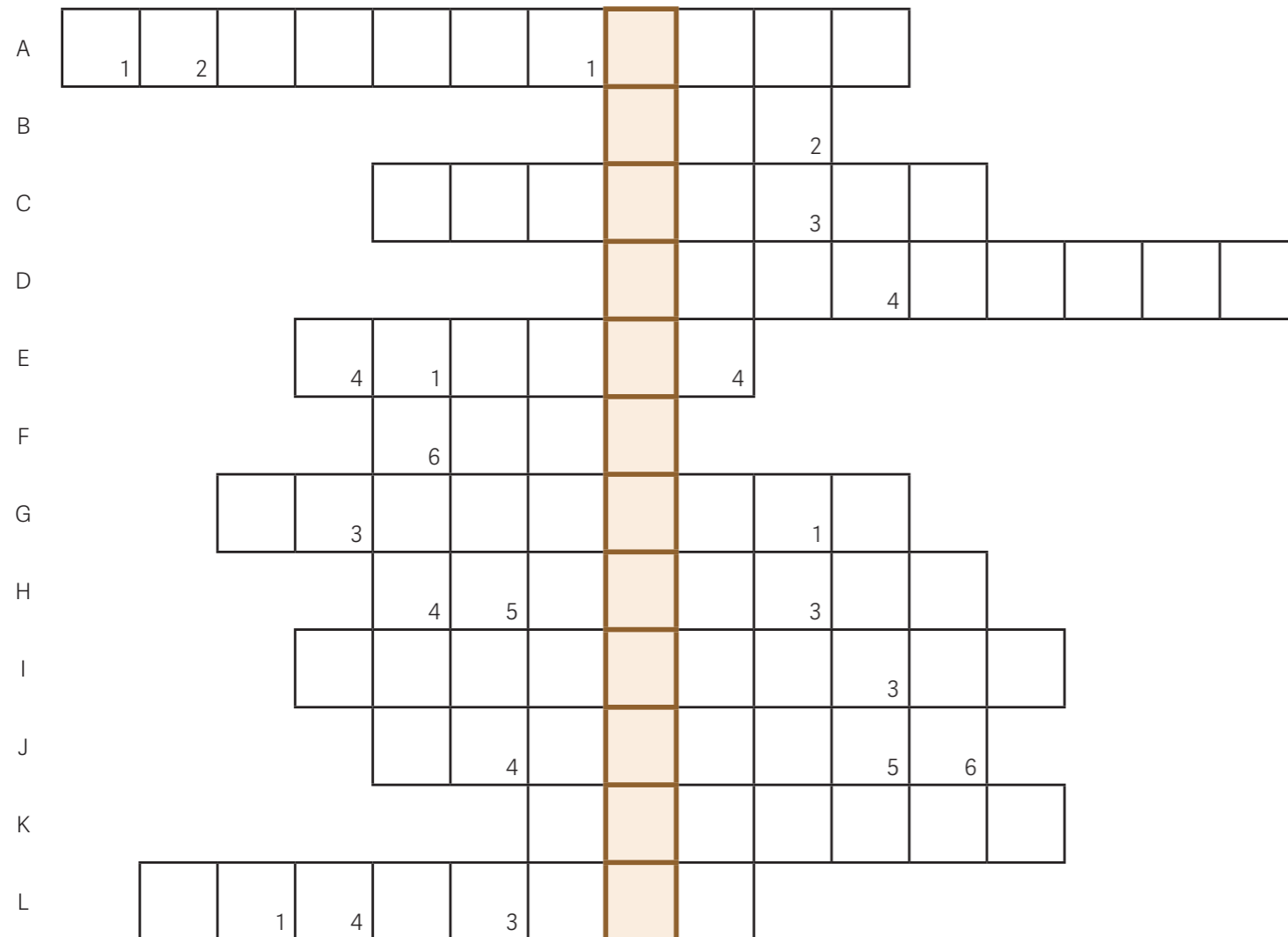

'You are intruding into my safe space'

Sjarels Crypto

Opgaven

- A Vertegenwoordiger van de doorgang van een ander land
- B Boeddhistische weerstand
- C Clowneske dresscode
- D Gevaarlijke grote vogel die slaperig is
- E Vlottere hiphopartiest
- F Onsympathiek zeedier
- G Brein van een land
- H Verbrandingsdamp van Aziatisch graan
- I Meelijwekkende geestenvoet
- J Dit imperium is niet op haar mondje gevallen
- K Dit beest vindt wandelen te traag
- L Dieventaal gebezigd in de kroeg

Oplossingen Veto 5102

- A stroom
- B periscoop
- C genegenheid
- D wedloop
- E makreel
- F fataal
- G verrader
- H destilleren
- I zwaluw
- J gehaktbal
- K hanepoten
- L pijpleiding
- M graaf

Colofon

 Simon Tibo HOOFDREDACTEUR V.U.	 Robin Geukens REDACTIECOÖRDINATOR	 Andreas Vandingenen EINDREDACTEUR	 Elias Fret REDACTEUR SOCIAAL	 Isabela Rigolin Torres REDACTEUR STUDENT
 Jesse Bruggemans REDACTEUR INTERNATIONAAL	 Kimberly Vrancken REDACTEUR CULTUUR	 Pieterjan Douchy REDACTEUR OPINIE	 Sabine Mosman REDACTEUR FOTOGRAFIE	 Sousanna Zacharian REDACTEUR ILLUSTRATIE EN CARTOON
 Margot Baelemans REDACTEUR TVVETO	 Davien Planckaert REDACTEUR TVVETO	 Anna Derwael VERANTWOORDELIJKE NAVRAAG	 Daphne Van Damme VERANTWOORDELIJKE SOCIALS	 Simeon Duwel VERANTWOORDELIJKE LAY-OUT

Eindredactie

Andreas Vandingenen, Isabela 'Isabela Met Één L' Rigolin Torres, Elias 'De Eeuwige Optimist' Fret, Pieterjan 'Wie is Douchy? De mythe ontrafeld' Douchy, Daphne Van Damme, Liam McLoughlin, Margot Baelemans, Kimberly 'Nu Ben Ik Groot' Vrancken, Ella-Sofia Sneyers, Ines Vandebek, Niels 'Started From The Bottom, Still Here' Libeer, Anne Schoups, Simon 'Simon, of was het Tibo?' Tibo, Simeon Duwel, Robin Geukens, Femke 'Woke Bitch' Beutels, Mirka Rozenski

Vormgeving

Simeon 'Pogingen En Subsequente Mislukkingen' Duwel

Schrijvers

Kaat Vleugels, Ella-Sofia Sneyers, Hannah Wellens, Ines Vandebek, Manon Capelle, Cleo Croonenberghs, Amber De Gheselle, Elias Fret, Bernd Rommens, Pieterjan Douchy, Anne Schoups, Femke Beutels, Nina Claeys, Justine Debals, Kimberly Vrancken, Sidney Oe, Simeon Duwel, Ansofie Servaes, Simon Tibo, Luna Lenaerts, Ines Vandebek, Anouk de Velder, Isabela Rigolin Torres, Rutger Ballet, Ward Van den Bergh, Rutger 'Fear And Loathing in Limburg' Hermans, Jesse Bruggemans, Pieter-Jan Bossuyt, Félicitée Bimina, Jutta Heylen

Fotografen

Robin 'Autobiografie van Robin Geukens' Geukens, Sabine Mosman, Anne Schoups, Lynn Peigneur, Elias Fret

Illustratoren

Sousanna Zacharian, Kato Redant, Anne Schoups, Gilles Dekelver, Darlee Urbiztondo, Tamara Slock (i.s.m. SLAC)

TVeto

Margot Baelemans, Davien Planckaert, Rutger Hermans, Ines Vandebek, Daan Vanhoutte, Elias Fret, Ansofie Servaes, Félicitée Bimina, Anna Derwael, Brecht Maes, Lukas Neven, Jorre Wyffels

Cover

Sousanna Zacharian, Sabine Mosman

Wil je hier volgende keer ook vernoemd staan? Kom dan naar onze redactievergadering op donderdag om 20u op 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven, en beantwoord de vraag 'Hoe zou jouw autobiografie heten'

**Waar werd de
polyglot hot?**

- ✓ Aan het Drietalencollege in Leuven, in 1517, met dank aan Erasmus.
- ✓ Wij blijven zoeken, want klassieke talen verdienen het eeuwige leven.

kuleuven.be/600

KU LEUVEN

**Kennis kent
geen einde**